CC0.In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

विदग्ध मुखमण्डनम्

(हस्तलिखित खंडित)

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0.In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

विदग्ध मुखमंडन

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0.In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

१=निष्कलौषधानि= २=मनोहरा लोकसयोः अनुरागः तानि कर्णरसायनानि= ... गुडादमो ... दनिः
तस्य बुद्धस्येतरर्थः= ३=प्रकर्षेणोच्यंत इति प्रवचनान्यागमवचनानि=

...र्वोत्कर्षे
...ति=

॥८०॥ ॐ नमो वीतरागाय॥ सिद्धौषधानि च वदुःखमहागदानां पुण्यात्म
नां परमकर्णरसायनानि प्रक्षालनैकसलिलानि मनोमलानां शौद्धो
दनेः प्रवचनानि चिरं जयंति॥१॥ जयंति संतः सुकृतैकताना जनं परार्थ
संपा[illegible]नसद्भूतस्थिताः। करस्थनीरोपमविश्वदर्शिनो जयंति वे दग्ध
भुवः कवेर्गिरः॥२॥ आक्रांतेवं महोपलेन मुनिनां सूक्ष्मैवडवांससां सु
तत्वं वतमुद्धितेवं जनानीतेवं मूर्च्छाविषैः। वैद्धैवांतनु रक्षणात्तिःपरयु १

...करस्थं वि...
...पर्ववेत...
...ीलाये
...ण्योक्ताः=

३=परेषां अर्थः
प्रयोजनं तस्य सं
पादनं करणे तद्
वसद्भूतं सन्निय
मस्त वस्थिताः=

२=निरंतरं=

२=चातुर्थ्यसमयः= १=लाव्हया= २=महापाषाणेन=

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

२ = गृधासतायायसं तु नाथः तेन दूरीकृतः अवसादो मतिमांद्यरूपः खेदो यस्य स तथोक्तः =
३ = गूढरचनां गुप्तार्थमांगोपरितत्वं = ३ = पतितानुरूपं स्वशक्त्यानुगुणं यथा नवति तथा = २ = इंद्रितार्थं इंद्रिताः द
ए श्लोकः नाना पूजाख्या
ति रूपाः यस्मिन् तद् इति
ता चित्रं यत्र तार्थ इति

संखीकरोति सुजनः खलु मां गुणज्ञः तं देशचारुचरितेन विकासितं स संको-
चितं नु वति किं कुमुद्वंतमोक्तिः॥६ पौत्ये सतां तदनुनावगतावसादः संतर्पज्ञा-
गूढरचनां प्रतितांनुरूपम्॥ विज्ञावबोधकरणं च ममाभिचिंतितार्थं वंद्ये विदा-
ग्धमुखमंडनमप्रपंचम्॥७ यद्यस्ति सत्तामभ्यस्त्यानं वक्तुं मनः स्तदा सुधियं-
तां कुलामिव गृहीत्वां विदग्धमुखमंडनं विचिंतो॥८ अथ जात्युद्देशः॥ ॥प्रा-
र्थस्तं समस्तं च द्वितीयस्तं द्विःसमस्तकम्॥ तथा व्यस्तसमस्तं च द्विर्व्यस्तकसमस्तं

१ = व्यस्तादयो नव जातयः। चित्रातिर्त्तद्यने रकादयः पंचदश चित्रादयः श्लोकोत्तराद्याश्चतुर्थपूढजातयः स्तुतु
विंशतिः प्रहेलिकामुख्याः =

CC-0. In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

१=दुर्जनवदने= १=संलक्ष्यते दृश्यते उत्प्रेक्ष्यते= [illegible] :कियन्मा
२=इहास्मिन् जगति अनेकेवस्तु उपकारित्व अपकारकारके प्रसिद्ध [illegible] उपकारं सतं ज्ञानं तीति [illegible] :कियल:कियन्मा
त्रा:=

णाचकुनसंतासती जि [illegible] कालो [illegible] सलाकं [illegible] खलमुखे विद्धे वसंलक्ष्यते॥

२इहा नेके संत्यंसत्तंमुपकारिणं यत्कृतिं [illegible] तं ज्ञा: [illegible] तोजगतिनि

वसंत्यै वसुधिवं:। किंतंतस्तै संत:स्वकृतपरिपाक [illegible] नो विनो खा

थेयेषां [illegible] वतिपरकृतयुसनिता॥ [illegible] तलिं:समम [illegible] जनसजनो

तौवंदेनितांतकुटिलत्वगुण स्वभावो [illegible] निरभिसंधितवैरितावं

पीत्यां परं परस निर्वृति पात्र [illegible] तमा। किमेष वाहत खलो [illegible] णताबुपिस्या

२=हस्तस्फोटतं समकालं। [illegible] वक्रसरलस्वभावो [illegible] दुर्जनं जिया [illegible] निरभिसंधित वै [illegible] तं [illegible] तीयं सुजनं
[illegible] वंदेपरमनिर्वृतिपरमसमाधि [illegible] पात्र [illegible] ते= १=नित्य दुर्जननमस्कारे [illegible] मम किं स्यात् दुद्
इति देशीय [illegible] चये वर्त्तते [illegible] वयं=

रुजनं=

२=सुजन [illegible]
[illegible] :=

२ति=

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

१=नागपाशो इति पाठांतरे= २=अजगूढमारगूढ=

रंतथा ॥ १४ दृष्टं खलो गंजपाशां चाविवेसंश्रुद्धमेवं वांप्रहेलिकां तथा ॥ हृद्यंका
लसारादिवर्णितम् ॥ १५ अजमारादिकं गूढं पदंपदपादार्थगूढकम् ॥ ख
तिनिद्वं तथा ॥ चर्थं सहापक्रुतिविंडमनू ॥ १६ क्रियाकारकसंबंधगुसान्या
मंत्रितस्यचा गुप्तं तथा समासस्यालिंगस्यवचनस्यच ॥ १७ मात्राविंदुवि
सर्गाणां च्युतकान्यं द्वरस्यचा स्थानवृंजनस्तोश्चापि च्युतदत्ताह्वेरंतथा
॥ १८ दृढ्युहे शां शा छा ॥ पृष्टं पदविभागेनकेवलेनैवं पंड्वेत्ता विड्डंयंस्तं स

१=मात्राच्युत
विंदुच्युतकं
वरच्युतकं
जनच्युतकं
स्थानहिंडारा

३

CC0.In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

केमू॥१॥ तद्विः समस्तकथ्यस्तमेकालायंप्रतिन्नकेमू॥ लेघ्यसेदंकंमोजुस्त्वि
सालंकारंसकौतुकेमू॥२॥ दृष्ट्वोत्तरसैमंदृष्टप्रेम्णंसग्नोत्तरंतथात्र्यादि
मैथ्योत्तरारव्येद्वेत्र्यैत्योत्तरंमतः परमू॥३॥ कथितांपंक्तितिचैवंविंबेमंदृ
त्तनामकेमू॥ नामारव्यातंचतोक्रंचश्रोत्वेत्र्याद्दीयसशास्वय्यो॥धेवूर्सवाक्यो
त्तरेतद्वतंश्लोकोत्तरंमतः परमू॥ रवंडेपादोत्तरेचैकंपद्मंकाकपदंतथा
पगोमूत्रीसर्वतोलद्रंगतप्रत्यागतंवंज्ञावर्द्धमानाद्वारंतद्वदीयसमानांद्व

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0 In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

१=मधुकरा भ्रमरास्तेषां राजिः विराजते कायत्र सर्व वसंतसमयः = १=समस्तं नत्र विलोरोन तेनैव पदेन प्र
१=यस्य समासस्य पदस्य वा तं गता द्विर्वा वस्तं छति द्विर्वा संसमस्तं स्पृच्छति छ्यते अतः समस्तमित्याकुः=
समुदाये तांचोत्र रत्तदा द्विः समस्तकं स नवनीति= २=व्यस्तं प्रश्नं समासं गतो द्विः पृष्टं सत द्विर्व्यस्तं स्याद
१=श्लोकः= समस्तं प्रश्नं समासं गतो द्विः पृष्टं सत द्विः समस्तं स्या

तरांसभ्रुकरङ्गं कारिकं किलिः ॥ १ मधुसमकं ॥ समस्तजातिः ॥ वस्तं सम
स्तं मध्ये वा समासपदं तं गतः ॥ द्विः पृष्टं दत्तं देवस्यां द्विर्व्यस्तं द्विः समस्तकम्
धवर्षास्तु कान्तवति निर्मधु की दृगं गुणं गोपविनन्वितं वसुधासदितं कां कः ॥ आ
मंत्रमस्तु धरणीधरराजपुत्री कोऽत्रास्मिन् स्मानि चितां गजुनां श्रयः स्यात् ॥
१ कालिकापालिकमठः ॥ कीदृश्यां वदमकुस्थलं मतं द्वारिकुत्र सति त्वषणं
सवेतां वृद्धि कां तं सुतटः सकासु कः कीदृश्यो नवति कुत्र विद्विषाम् ॥ २ से

३=जगति= २=अस्मातिच नस्मातिचते तिलितं वा संश्रयं यस्य सचासौ जनश्चत स्य आश्रयः आधारः कः ॥
कापालिकमठः कोलिकं नाम उपविशेषः मठः छात्रादि निलयः इत्यमरः= १=कस्मिन्=
१=अपगता अलयः= १=नोपिय= १= १=अवारि न विद्यते वारि यस्मिन् तत्र अवारि=

१=पुष्परसरहितं=
१=कालिकाकालिमा= कालिकापार्वती= २=कापालिकमठः= २=सद्यमहाराज्यमाव तनु= २=कूर्मकच्छप=
१=कथय=

२=कथितं= २=कस्मिन् सति=
६

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0 In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

२=एतलश्चासावसुरश्च एतलेनासुरः तस्य विद्विट् तस्य संबोधनं= १=कुबेरस्तिष्ठे= १=वक्षस्थलं=

मसौख्यसमुदायेन श्रुति ॥१३॥ का पूज्या जायते किं पदं प्रोक्तमस्त्र बकः कौ विनष्टं रथ
कश्चानुभूतधास्यात: पतं वा सुर विद्विषः ॥१४॥ सुनासीरः ॥ कोऽडराद सामो
दाम का प्रियामुर विद्विषः पदं प्रश्नवितर्के किं कोदं त्वं च दूषणं ॥१५॥ गोमा
नुरागः यस्तजाति ॥ अपि सेविता द्विजैः कदापि सरला न यांति विकृतिं
को विद्विषमानतनवः स्वगुणैरधिकं विराजन्ते ॥१६॥ स्थलं तत् रवः ॥ आनि
त्य कोकिलनिस्वनमुखरित सहकारकाननं पुंसामू ॥ को हृदयेहरति

२=रागसांबूलादिरंगः=
१=यः कोकिलस्तस्य स्वरेण मुखरितं शब्दितं आम्रकाननं येन स वसंत
समस्त ... स्वरवालितः=

१=कुरस्य विद्विट्
२=... वितर्के
२=
२=... कुरछाया
विकल्पे वेषर
२=
... लोमा=

२सुमुख...
२=नापुंसा
२=दलं=
२=दुराद्वासा
रूपणस्य मोह
यकः=
धनेश
=लक्ष्मीः२=

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0 In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

१=शकुंतला नरनेना सकुंतानीय हिताला नः तत्र रतना= १=नरतन उच्चए= २=कलं मधुरं मनोहरं=
२=मित्रः=
२=शष्टं= २=कथितः=

= वने = रूपेण पद्धिणां वंधनं समलिलष्यते सदा॥ शकुंतला नरतेना॥ कीदृ ३=अहितः= सद्भः
= हृदयं हरतीति = शं हृदयहारिकूजितं कः चैवाजेयासिद्धपतेर्मतः॥ केसवां क्षिवि ४=त्रिधा लितं त्रिजिः प्रकारैस्त्रि तेने रयुक्तं यत
पिनेः नया कुलः कीदृग्यश्चनरवेन्निशाकरः॥ कलंक विरहितः यु
तसमस्त जातिः॥ ५॥ हि र्येस्तमेवसंस्पष्टं समुद्यद्देनं त्यज्जवेतां विधं २=स्तनसहितः=
= ईश्वरस्य = = कैः कैः =
लिन्नं तदेवोकं हि र्येस्तक समस्तकम्॥ कोसंक रस्य वलद्यां वंपजोध
रः कः कीदृक् रूपं रस्य निद्यतं वसमैति त्वपः संबोधलोरगपतिं विज ५
= १ रात्रौः = १=निश्चयेन = १=प्राप्नोति =

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0 In Public Domain, Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

१=निकारिलुमराघ:= २=विवरं पत्निभुवरश्रेष्ठ:= २=विवरालीनकुलीरा: विवरेषु रंध्रेषु आसमंतात्लीना: कुलीरा:
कर्कटकायासुता:= २=आलीसखी= २=नकुलीनकुलास्त्री= २=इरा: मदिरा:=

४=भूमि=वलनद्ध=
=अन्न=४मानव=
४=युद्धा:=

वौरितोरणो॥ द्विर्यस्तजाति॥ पत्निश्रेष्ठसखीवन्नुसुरावाच्या: कथंवद
ज्येष्ठमासंगता: ग्रीष्मकी ह्यौलाजलाच्चुवंधौ॥ ४विवरालीनकुलीरा॥
विश्वंनराप्लवंघनवीहिमानुषसंगरा: कथंवाच्यानवंत्येतादिनांते
विकसंतिका:॥ ४कुवलदावनराजद:॥ द्वि:समस्तजाति॥ ष्टंपदवि
नागेनसमुद्धायेनयंत्वेत॥ विड्यस्तसमस्तंतदुत्तार्थप्रदर्शकम्॥ ५॥ २५
३कोपियेणरहितांगनामुनेर्दोम्निकेनतनयेननंदिता॥ कोहत्त्रोनपुं

१=मरीचे:= १=गृहे= १=पुत्रेण= १=आनंदंप्रापिता=
१=स्वरतेन=
कमलीनी
कमलं

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Narla, Varanasi

CC0 In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

१=इह जगति= २=विधुरविरहितः विधुरेणदीनेनरहितः=२=विधुरविरहितः चंद्रसूर्याभ्यांरहितः=विधुः
३=नरके=
चंद्रः=अर्विः मेषः= ३=स्फुरिताखड्गेन=

सकलजनोत्सवेसुराद्यैः कः कालोविदितः इहांधकारदेवंशः कः प्रेदा
कुमुदवनस्यांकोनिहंतिरात्रै यंवदशिरसांजितस्वयमकः॥१६॥ विधुर
विरहितः॥ संग्रामेस्फुरदसिनावदाहताः केकेडुःखंवदंनिरयेनर
स्यकर्पः कस्मिन्नुडवतिकदापिनैवलोमख्याताः केजगतिमहालघुव
सडः॥ नरकरेणवः॥ इहः समस्तकयस्तजातिः॥१७॥ एकमृत्यापदंयन
नेतिनार्थप्रतिपादकां॥ प्रलेदंहिः समस्तस्यतमेकालापकंविडः॥१८॥

२=नरकरेमनुष्यहस्ते। मनुष्यशरीरेनस्त्रीजनतीनामपि= २ नरकेणवः। नरासनुष्यास्त्रकरेणवः।=नरकरेणवः
नरकस्यरेणवः॥ श्रेष्ठवानरकेरेणवः धूलयः इत्यर्थः
अणवः कणाः लवलेशाणोणवइत्यमरः=
१=नियमोर्थस्यत्रोतरस्यप्रदर्शकंप्रतिपादकंभवति=

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0 In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

१=अही।सर्प्पो= १=दुर्योधनस्य कीदृशो न नवेत्र अहीनाहततनयः।नहीने अहीने संपूर्णे अदाणीनेत्रे यस्य सः तस्य तनयः पुत्रो न नवेत्र। किंतु हीनाहततनयः। हीना हतो धृतराष्ट्रः तत्सुतः =१= अहीन। अहेः सर्प्पस्य इनः स्वामी तस्य संबोधनं हे अहीन =१= नागमान्। =२= हततनयः। हतः नयः नीतिमार्गो यस्य सः= २= अ

धीचं कीदृग् दुर्योधनो न हि नवेदु दकीदृशा ॥ २२ ॥ दानं हततनयः ॥

कोमोदायदुरीश्वरस्याविदितः संबोधनीयो गुरुः। कोधात्र्या विरलः कले

नवघनः किंवर्तनं कीदृग्धिजः। कालेखा वचनं नवेदति त्रास्तं डुः खाद

कीदृक्कुखलः कोविघ्नाधिपतिर्मनो न वसमोमूत्या पुमा कीदृशः ॥ २३ ॥ रा

जीवसन्निनवदनः ॥ द्वियस्तसमस्तजाति ॥ हिः समस्तं जदां दष्टंवास्त

केनपुनर्नवेद्या तं हिः समस्तकयस्तं कथितं प्रश्नपं डितैः ॥ ७ कीदृशः

२=राजीवसन्निनवदनः राजीवेन कमलेन सन्निभं सदृशं वदनं यस्य सः तथोक्तः =१= राजी। अक्षराणां पंक्तिं वसन्

गृहे वसन्नेव दुःखजनको न्नवतीत्यर्छेः=

Left margin: १= दुष्पतेः= / १= नूलमेघः= / १= ब्राह्मण= / १= गतो रा:= / रसवदनं। जवदनं गयो ... रसर्छे= / =गनवत्त=

Right margin: हततनयः= हतः अहतः अहतो नयो स्पसौ अहत तनयः= अयं उतनयः= / २= नूमो= / २= शारीरेण= / २= राजवीसन स सुरूपः अ नः। अः हृतो नविधत्ते यस्य सतयो ... स्मरहितो नवे दित्यर्छे:=

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0.In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

१=मेघात्ययेन कृताः सुचिरा मनोहराः आसाः दिशाः यस्यां सा तस्याः निशायाः रजन्याः स्मितिरच्छय कारि तमो विध्वंस्य
कारि किं= १=मनोज्ञा दिशः= १= विधुतारातेः विधुताः तिरस्कृताः अरातयो येन सः तस्य संबोधनं= १विधुताराते उकाः विधु
श्चंद्रः तारा नक्षत्रयोर्दीप्तिः= १=अजः न जायत इत्य जः परमेश्वरः नित्यः।= २=नगरं= २= लोकेसू जनं=

प्रसिद्धं=
कथय=
नोधीस्तृतं
रमन्=
समुद्रः=

मेघात्ययस्तस्य चिरं शशांकः किं तिमिरच्छयकारि निशायां॥१विधुताराते उ
च्चा॥वि दगपतिः कुंदतवान दितं लीहकुवति पुरे जनमहितम्॥ किं कठिनं वि
दितं वदधीत्वं धादः पतिं रपि कीहृग्यदकृतः॥२अहिमकरमदं॥ छा॥ञ्च
हार्थलिंगनिनम्॥ अनुकूलविधायि देवतो विजयीस्या न तु कीदृशोरं
पः॥ विरहिण्यपि जानकी वने निवसंती मुदमादधौ कुतः॥३कुशलवर्द्धि
तः॥ का कुसुमं पतं देवनाकतो वद कस्मै स्पृहयंति लोगिनः॥ अधिगम्य

२=अनुकूलकारि देवात् सन्मुख देवात्= २ हर्षं= २=कस्मात्= २=कुशलवर्द्धितः।कुशलैः निपुणैः अच्छो नमो निजिः
वर्द्धितः।=२=कुशलवर्द्धितः।कुशश्च लवश्च तयोः रुद्धितः समुद्धितः= १=नागवतः=
१=धाम्न= १स्वर्गात्=

२=अलिंसं
ण्ण=अकं
कररहितं=
अयः।लोहं।
अहिमकरः
धृः=

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0.In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

२=नरकपालचितां नरकंपालयंतीति नरकपालाः तैश्चिताव्याप्ता=२=नरकपालचिता नराणां कपालानि तैः चिताव्याप्तानवाति शेषः=

१=नरकभूमि:= १=वकुलैः प्रकारैः=

२=वकुलवृक्षतलेषु=
मदोन्मत्तगजः=
संग्रामे=
=दानववकुलक्रमरहितं
नेन मदोद्धत
नवकुलक्रमराणांके
षट्पदा
तितः यदा
तितदा
चलानव
दानव

दृष्टी निरवद्ये स्तनेकधा संसेव्यते परमपापकर्मभिः प्रेतराक्षसपिशाचसे
विता की दृष्टी चं पिट्टकाननस्थली॥ नरकपालचिता॥ ७॥ कैसरद्रुमतले
स्थितनिश्चलः की दृष्ट्यो नवतिमत्तकं जरः। तवतः शिवमवैत्यैलब्धेण रञ्जनैः
समितिकी दृष्टो नवतां॥ दानववकुलक्रमरहितं॥ ८॥ एकलापकजाति
ता सैद्धार्थलिंगवचनैर्यस्तैर्यद्वा समस्तकैः। विनतस्याश्च प्रतिबन्दे स्वैत्यैति
न कथमुच्यते॥ ए निर्जितसकलारातिः पृच्छतिको नैको मृत्योर्यमपृच्छति॥

कुलक्रमरहितं दानवानां राक्षसानां कुलः समूहः तस्य क्रमः क्रांतिः तेन रहितः।=२=अत्र किंतस्या श्रितचा
तवचनस्य प्रश्नं किंचित् तन्नमुदाहरिष्यति। पश्चाद्वचनं तत्तं क्रमं नंगच्छेदोत्तं गजयात्=
१=निर्जिताः सकलाः अरातयः सत्रवः येन सः पृच्छति प्रश्नं करोति तं संबोधय।=

१=निश्चय
स्वरूपे=
३=शिवं ईश्व
२=अवेत्य
चो=
१=नक्त
जयं तथा

CC0.In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

१=यमस्यगृहं= १यमस्यगृहं=१=पुरुषस्य=१रक्षणं=१=जलतरणे= २=हाराविः। हा इति राव विद्यते यस्मिन् तत्=
२=नु इति प्रश्नविशेषे= २=कर्ण्यन्ते= ४=गिरिसारमुखाः। गिरिवाणं सारमुखाः सारं समीचीनं मुखं येषां ते सार-
मुखाः=गिरिसारं। पर्वतसारं। अत्र वरे छेसारं राह्वः।=उखाः इत्यत्र द्वितीयाबहुवचनं। हाडीः इति लोके=

नलिनम्॥ कीदृशं यमगृहं गतस्य को रक्षणं नरस्य रणे जाना नाम्॥ रु-
बानतेकंठकं यं नु श्रुष्टं मुक्ताकलापैरिति चोत्तरं किम्॥ ७ हारा विनात्वं॥

=कुबीश्वराः=
॥ ॥ कवयो वदंत्वत्र कीदृशाः किं कठिनं विदितं समंततः। अधुनातववै-
रियोषितां हृदि तापः प्रबलो विदारकः॥ गिरिसारमुखाः॥ ८॥ राद्धा
थोलिंगः विलक्लिलिन्नम्॥ मेघांत्यदेशे भवति किं सुनगावगाहं कोवाविडं-
बयति चारणमल्लवेश्याः उर्वारवीर्य विलवस्य रणोल्लवैकः काःस्मर

२=मेघांत्य देशे भवति किं। मेघावसाने शरदि।= १= चारमल्लवेश्याः। चारणाः बंदिजनविशेषाः मल्ला मुष्टियुद्धकारिणः वेश्या
रूपाजीवाः गणिकाः एताः=

=भूषणं=
नानास्ति=
२=तव=
२=हे देव=
१=तिरस्करोति=

नाव:। यत्र वक्र
वचनं तोयं नो
राह्वः=वः नव
तः विना हाराः
न संतीत्यर्थः।=
३= सर्वत्र=
२= सुखेन तत्र व
गाहयोग्यं किं=
८

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0.In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

१=वनं तु दाहः धने ।= ९=सुरतरवो । सुराणां वृक्षः तस्मै कल्पवृक्षाय ।= सुरतस्य संभोगस्य रवे शब्दे ।= २=आकर्णनं ।=
४=कुः पृथ्वी ।= दमकरं । इंद्रियनिग्रहकरं । दाविन्द दो स्यात् स्त्री ति दवी तस्य बुद्धिः ।= दवः । दावानलः ।= कुंदम

करंदविन्दः कुंदानां मकरंदवः तेषां विंदुः =

धवेदशास्त्राणां=
२=संबोधय=

२=प्रयत्नं= १=कामकलाकुशला=

रतं वेरांसानां कनुदनं कृतसुशि चिंता ॥४४॥ सुरतरवो ॥ शाखार्थ विला

सिविन्नमू । कामुंजनदारदतिर बुधिमधामसां कीह कुकंतेलवतिनि

२=नमरान्=

र्मलमांगमानामू । आमंत्रय स्वेवनं में मिशिखावलीदंतं चांपि कोदह

तिके मदयंतिस्तद्धानुं ॥४५॥ कुंदमकरंदविंदवः ॥ ला । वसतिं कनेसिरो

सिरोरुह इस विलापनः

२=कमलपंक्ति=

रुहसं हतिं हिनकृतोन नुके तिमिरच्छिदः । पवनलत्वासपन्नरणोस्य

सूर्यस्य=२

कं पुरुषं माकदयं कोजगति प्रियः ॥४६॥ केकिरणोकराः ॥ कु । शाखार्थ वच

२=अंधकारविनाशकाः=

२=पवनलताः सर्पाः तेषां सत्रुः शत्रुः मयूरः तस्य रणः लत्र उक्तं गलेन सहतेन सकः तं पुरुषं आक्रंदय आमंत्रय=
१=के । उदके । केचन शिरोरुहसंततिरिति यत्तिलदा उत्तरमेलत्व । के । मस्तके= १=किरणोकराः । किरणानां उत्क
राः समूहाः । हे केकिरणे मयूरयुद्धे उक्तं सोकं ग ।=

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

१=अरविं।रविरहितं=दवान् अरविंदवान्।मनोत्पलान्=कमलवान् २=तुछंसत्।रिक्तंसत्।=

कथय=मेघसमूह=

२=जातंरिष्टं कर।=

चूंदंतारिवाददंदमूंविततरतिजगतांसजस्सुकीदृक्षुदंभाजंमयंमदात
डागः॥५२अरविंदवान्॥ यष्टार्थविबंतिवचनत्तिन्नमू॥कीदृक्संसमि
तिवलंनिदंतिग्रांत्रुविप्लोःकोसमनसिंमुदंसदातनोतिंभूंसंछरधिमु
खंनिगंदातेकिंपचंवंमतमंपमानएवंकेषु॥५३अतिमानिष्ठ॥नाघन
समदेसिंविष्कसौनूत्यंकीदृक्कंकिंघनात्ततिंप्राह्टचिकंसंनेगमनं
मानसमेलिकीदृश्यांहंसा॥५४समुसुकंमनसः॥ला॥ज्ञाद्यार्थलिंगवच

२=मरणं=

२=लसोपा संगतूणीर तिषंगाखङ्ग धिर्द्धयोरि त्यमरः=

रमणूरेषु=

२=तूणीसमु खं=निषंग मुरव २। ओवसातरकसं

२=प्रावृषि व र्षाकाले=

५६

अतिमानिषु अरंकारिषु

२=अतिंनविद्यतेतीर्यस्मिन् तत्। =मालक्ष्मीः। अनिष्ठ। सराणां नाथडीकाविशेष।नविद्यतेदूषवोवाणाःयस्मिन्तत्=
१=कीदृशाः हंसाःनवंति=समुसु।हर्षेणसहवर्त्ततइतिसमुदःतेषु। =कंजदकं। =अनसः।शकटस्य॥समुसुकमनसः।समुसकंमनोयेषांनेतथोक्ताः=

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0.In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

१=सरः।कासारः।सरोवरः।जरा।केशानां रूपावस्था।=जय॥सरोजराजयः।
२=केश।हे केश।=वनौकाः।वानरः।केशव=नौकाः।नावः।=

१=हसन्मुखमिवमनोहराः= सूर्यस्य= ५=रविमिनैः=

वक्त्रसुखनगास्तैरेणैः प्रसादितैः ॥४९ सरोजराजदंशः ॥छ॥ पृच्छति शिरसिरु

=हर्षं=

होमधुमथनं मधुमथन सा शिरसिरुहं च कः खलु चपलतया खं विवि

=वाहनतया= =जले=

दितः कांननु बुधाननतया तं सिगदिताः ॥५० केसवनौकाः ॥छ॥ व्यर्थलिंग

=लिनं=

वचनभिन्नं ॥ नवनवतिमलदास्यकीदृशीलः कइ दक्षं च नविनवि कं

प्राप्ता=१लक्ष्मीः।=नवत् =शत्रुसमूहेषु= =दंदेला=

गतां श्रीः ॥ नवदरिनिव देष्वकां निनित्यं बलमथूने नवि पृथ्वी धा दिके

=रात्रिसमये=

षाम् ॥५१ विपन्नगानाम् ॥छ॥ संमदमिदं वदति कं निद्राथं धीमदतिक

१=विपन्नगा।विगताः पन्नगाः सर्प्पाः यस्याः त्वमेः सकाशात् तसा तथ्ये।क्ता॥=पुमान्।=त्रं।कृष्णं॥=विपत्।आपत्=नागा

२=मलयगिरेः=

कमलदंतयः

१=पृच्छति प्रश्नं करोति=

२=चंचलतया

२=भूमौ=

२=प्रसिद्धः=

२=भूः।भूमिः=

२=इह।जगा

२=इथालि=

१=गां तिं प्रापय ति=

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0.In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

३=मोदते। मुदं जनते=

२=गुणैः। दानशौर्यादिभिः।=

२=हितं। अनुकूलं=

दासविरचिते विदग्धमुखमंडने प्रथमः परिच्छेदः ॥१॥ ॥ विशेषणं विशे
ष्यं च यत्र प्रश्ने विधीयते। तेद्यसेदकं मा ङ्कस्तं पस्तं प्रश्नविदो यथा ॥५९॥ कीदृ
किं स्यान्नमस्यानां हितं खेचाविदारिणम्। गुणैः परेषां मत्यर्थं मोदते कीदृशः
पुमान् ॥ विमत्सरः ॥६०॥ अगस्त्येन पयोराशेः किमकारि पीतमुज्झितम्। व
धो वैरिकुलं वीरसमरे कीदृशं कृतम् ॥ सकलंकम् ॥६१॥ ...तेद्यत्तेदकजा
तिः ॥६२॥ दीर्घहस्तेन ... पृष्टमुत्तरं किं दंदचरम्। तदोऽजस्वीति विख्यातम्
तं न स्यात् इत्युक्ते। सरः कासारः। सरोवरः= २=सकलं। संपूर्णकं। पानीयं।=२सकलंकं। कलंकसहितं=
२=विमत्सरः विगतमत्सरः= ५=नवति=

२=सौवीर। चो मुत्तर=
२=वैरिकुलं। शत्रूणां वृंदं=
२=विमत्सरः। विमत्। विप्रीतहृत। अ... कीतत्वकाल्यि... च्छिमत्। किंहि

२=किं। कियत्परिमाणं। पीनां। किं कियत्परिमाणं गजितं पतं च=

१०

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0.In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

२=विदग्धैः पंडितैर्नाहृतं।कुतः इतरचित्रान्नावात्।=२=यथास्पष्टीभवतियथावद्रूपे= २=आनंदयुक्तान्करोति=

२=तिन्नाप्रतिन्नकं।अलिधातुं=, २=रचयति=

तविलनतिलिनमू।प्रतिन्नकजानितिः॥७॥अर्थमात्रैकवेदेनतिन्नं वधाति

=अल्पबुद्धय=

केचन।सुकुमारधियस्तत्रविदग्धैर्नीरतंयथा॥ इआनंददतिकौतुर्यथैस

जनानैवद्रतलोप्रवोधयतिप्रज्ञानितमांसिचनिदंतिकः॥ ५६ शमित्रोदयः

=अरण्य=

॥७॥ अटवीकीदृशीप्रायोदुर्गमां भवतिप्रियेदौप्रियस्यकीदृशीकांता

=तनोति=

करोतिसुरतोत्सवम्॥ ५७ शमदनवती॥७॥ लालिनांववद्यांकर्येयौद्याद्यायौप

श्चकोविदैःलिंगादिभुंयथा॥ शिलेदमौ॥ कर्विपश्चितः॥७॥ इतिश्रीधम्म

२=मदनवती।मदनदृक्सहिता।मदनदृत्तेहिकिंटकानवंति=मदवतीकामवदी=१५८।२१८

२=सुरतोत्सवं।सुरतोत्सवंश्रा नंदं।=

२=मित्रोदयः दृष्टः=स्यान्पुद यः=मित्रींद यः=सूर्यः=

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0 In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

जरावृद्धावस्था॥ श्रः॥ कुंजरः॥ कुंजराः हस्तिनः॥= १ उपमीयते येन तदुपमानं तत् आदिर्यस्य सः स चासौ अलंकारश्च उ
पमाद्यलंकारः॥= २=कल्याणमंगलवक्रीति कल्याणवाक्=३=वृषेणधर्मेण तस्मिन्न्यागतिर्गमनं यस्य सः=वृषेण व
षभेणागतिर्गमनं यस्य सः=

= वक्रप्रकारेण=

जराः॥ ॐ नमश्चित्रजातिभ्यः॥ यस्मानाद्यलंकारो वक्रधापरिकीर्तितः शब्दै
र्न कथ्यते साहंसालंकारतरुच्यते॥१ कल्याणवाक्यमिव विकिपदमचको
न्यायवर्तिनि=
रैस्तद्रूपते स्वामिव वक्रः परितोषकारी कः सर्वदा वृषगति स्वामिवातिमा
त्रं त्वामाश्रितः कथय पालितसर्वभूतः॥१ शंकरः॥ नमः॥ सूर्यस्य काः
तिमिरकुंजरवृंदसिंही कासकवेः सुकृतवारिधिचंद्रलेखा पादेषु वकी
हे गौरि दावकृतासनो तु कामालतीकुसुमदाममदं स्वमूर्ध्नि॥१ भागीरथ

३=त्वामाश्रितः॥ ऐश्वर्येणाधिष्ठितः पद्यो नस्मनात्राश्रितः वासः=३=शं सुखं=करः॥ नागधेयः॥=शंकरः महे
शः=
४=पालिताः सर्वभूताः देवयोनयो येन सः=२=तिमिरालिरेव कुंजराः तेषां वृंदसमूहः=
२=सूर्यः श्रेशत्रवए वदावोवनं तस्य कृतारानः वक्रिः॥=

२=सुकृतानि एवं वारिधिः न स्य चंद्रलेखा=

११

१=भागीरथिः॥=गी
वाणी। रथी। रथो
विद्यते यस्य सः
रथः रथीपन।
भागीरथी गंगा=

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0-In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

१=कथयंति= १=लीलाचलचक्षुषः। लीलयाचलनीचंचलेचक्षुषीनेत्रेयस्याः=१=कंदर्पस्यमदनस्यएकामुख्याविलासानांश्रृंगारस्तावच्छेणिरोधाली=
२ कस्मात्= ४=समरतःयुद्धात्=
१=कामवस्याः= १=स्तनयोर्भारःतेनमंदागतिर्यस्याः= २=निर्गच्छति=

र्जितं चेति किंच नाऽऽ२ कामिन्याः स्तनभारमंथरगतेर्लीलाचलचक्षुषः कं
दर्पैकविलासवासवसतेः कीदृक् पुमान्वल्लभः हेलोत्कृष्टकृपाणपाटित
गजानीकात्कृतस्तेरत्नश्रेणिसमासविभ्रमकंठकंदरां निर्व्याति जीवार्थिनः
॥ समरतः ॥ ६४ ॥ दैत्यारातिरसौ वराहवपुषा कामुज्जहारांबुधेः कां रूपं वि
निहंति कोमधुवधूवैधव्यदीक्षागुरुः स्वच्छंदनवसल्लकीकवलनैः पंपा
सरोमज्जनैः कैर्विंध्याद्रिवने वसंत्यतिमतक्रीडातिदारे स्थिताः ॥ २ ॥ कां

तत्रयं विशयचउक्तमेव समरतर्यंयोजानातिस एव प्राणेश्वरःस्यादित्यर्थः=१=कांपृथ्वी।
१=पंपाख्यंसरःतत्रस्नानैः।=२विंध्याचलारण्ये=
२=मधोर्दैत्यस्य वधूस्तस्याः नैधव्यदीक्षा विगतोधवोयस्याःसातस्याःभावोवैधव्यंतस्यदीक्षातत्रगुरुः=

हेलयाश्री कृष्टःउद्धृत एककृपाणःख ड्गःतेपाटितं छिन्नात्कृतलेप पाटितं गजनीकं गजचक्रं येस्ते इत्रिरविचित्र अणां गजानी कादितिपावेन यस्मिन्नितिस मरविशेषणं=
२=समुद्रात्=
२=सौंदर्यं=

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0.In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

६= नीलं कृष्णमादिर्यस्य तत् नीलादिकं तस्य उपलं जः उत्पलं चिह्नं ज्ञानं=

१= गतजलदे=   १ सांनते= नोदेवा नोराजन्=१= तारा निर्मला सती। पद्मे पुष्करं। तारा नक्षत्रं=

२= भ्रमरहितः। भ्रमरालोहितः।= भ्रमरहितः। भ्रमो विपरीतज्ञानं तेन रहितः।=

३= जगति=

२= नृत्यसमूहैः= २= द्रव्यरतैः=

१= सहचराः। समानः सन्। चन्द्रेणयोषिन्मुखं वल्पमि

प्रस्थितजलदे काननतिदिवव दंबारा॥१ भ्रमोहरजातिः॥ सत्पृष्टं प्रभवा

कृत्स्यादिदिमध्यांतसंस्थितम्॥ उत्तरं तत्त्रिधाप्रोक्तमादिमध्यांतपूर्वकम्॥

१० भ्रमरहितः कीदृग्बोलबतिं तरां विकसित पद्मः। ज्योतिषिकः कीदृक्

प्रायो वुविसृज्यते लोकैः॥१ पल्लवः कोगंगाम्नां नगपतिं रतिसुलगं शृंगमधु

रः केसेव्यंते सेवकसार्थैः तत्पर्थमर्थपरैः॥२ आद्युत्तरजातिः॥ लो अयमु

दितो दिमरश्मिर्वनिता वदनस्य कीदृशः सहचरः नीलादिकोपलं सः

३= पल्लवः। जन्महेतुः। हिमाचलः।= २ पल्लवः। स्वामिनः= ३ अत्यंतं तुंगानि चलानि शृंगाणि वतेषां धरः धर

तिः श्रूयते।= १= सहचराः। दृशा सहवर्त्त तद् इति सदृक् तस्य सदृशानेचयुक्तस्य=   तीतिधरः:=

३= कालज्ञः=

३= पर्वतानां पतिः=

२३

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0.In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

धः=अगाः। न गच्छंतीति अगाः पर्वताः।=अगाध वरिपूर जनित तरंगा। अगाधश्चासौ वारिपूरश्च तेन जनिता तरंगाः यस्या सा=धवाः। पतयः। नदीरवः=रिपुः। शत्रुः। रजनि। हेरात्रि।=ततरंगा। तत। विस्तृतः रंगः। नृत्यगीतवाद्यप्रदेशः यस्यांसा= २=ब्रह्मविदः=

१=दृष्टसत= २=निश्चलाः=

थी॥ रूपकम्॥७॥ सालंकारजातिः॥६॥ लुप्तहृत्वे नदत्तं दृष्टं पत्तलाच्चर मुं तरम्॥ सकोत्तकं मितीच्छवितं विदमत्त दिदंच था॥६॥ कोच्छिरः कोपि दाः क्षीणांकोः प्रिसोनकमाकदा नृत्यद्वः कीदृशी रम्यां नदी कीदृग्धनागमे ॥१॥ अगाधवारिपूर जनित तरंगा॥७॥ कोहतावि शुना कीदृग्घो पितांकः प्रशस्यतो असेव्यः कीदृशः स्वामीको निहंति निशातमः॥८॥ कुमुदवन वाधूवोदयः॥८॥ सकोत्तकजाति॥९॥ प्रश्नवर्णश्रुते सुल्यंवत्रस्या उत्त

१=अदयः। दयारहितः।=कुमुदवन वांधवोदयः। कुमुदानां वनं तस्य वांधवः चंद्रः तस्य उदयः=
१=प्रश्नवर्णश्रुतेः। प्रश्ना क्षरश्रवणस्य।=

१=अवनवान् अवंरक्षपाल नेः। धवः। पतिः यौती।=

२=मेघागमेस ति=
२=कुमुदाकुः पृथ्वी। तस्याः मुत हर्षः।=
१=समानं=

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0.In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

१ = नास्तिकवर्यमध्यः। प्रभूगतात्राहः यदा कवर्गमध्ये नास्ति गकारमध्ये न नवेत्तदा वर्गत्रयात्मकं प्रभूतमितिशब्दमनिघन्ते = १ = नास्तिकवर्ग्यमध्यः। यावज्जीवं सुखं जीवेन्नास्ति मृत्योरगोचरः। भस्मीभूतस्य देहस्य पुनरागमनं कुतः। इत्येवं नास्तिकवर्यस्य मध्यः। अथवा परलोको नास्तीति मतिर्येषां
२ = हाराः मुक्ताफलानां हाराः = २ महादेवरता। महादेवो महेशस्तस्मिन् रता आश = १ उमा। पार्वती =

= पुरुषः =

मान्नवतिं नास्तिकवर्गमध्यः ॥ २ केऽत्यर्पणं स्त्रीस्तनमंडनानां कीदृग्भुमा
= चंद्रस्य =
चंद्रमसः कुतः श्रीः ॥ किमाहसीतादशवक्त्रनीता हारा महादेवरता तमा
तः ॥ २ अंतोनरजातिः ॥ आपदंतरौद्रिसंवंधात्स भवाक्योपिसंस्थितम् ॥
कथितापकृतं तस्याः लक्ष्यते यत्र नोत्तरम् ॥ ५ दृष्ट्वा संवोधनं का हृद्वि
नाय रिको निंतम् ॥ केनेदं मोहितं विश्वं प्राज्ञैः केना प्यतेदशः ॥ ६ कस्य मरौ
दुरधिगमः कमले कः कथय च विरचितावासः ॥ के तुष्यंति चामुंडा वदरि
२ = उक्तं। कथितं = २ के स्यापानीयस्य। = २ मरो। मरुभूमौ कस्य दुःखेन प्राप्तिः =
१ = दुःखेन प्राप्तिः = १ कमले। पद्मेकः विरचितावासः। = १३ नरकः। ब्रह्मा। = १ = उत्तराकैः मस्तकैः। = संतोषं व्रजति। = १ = चामुंडा कैः तुष्यंति संतोषं व्रजति =

२ = कविना। कविस्पूरेल। कवीश्वरः संतिनयस्य पार्श्वे मतीयते स्वास्य कुतोयमासी विरहो तो स्व = १ = विरचितः आवासो येन सः। =

थैते नास्तिका तेषां वर्यः तस्य मध्यः। मध्यास्थीलमर कोऽशोके नास्तिकानां मध्येवसतीस्य = ... ह्वदीकमृ ... २ = हेमातः। अथवा ... = हा। रामहादेवरता हेमातः = ३ = कविना कवीश्वरे ... उत्तरं हे कोऽसि

२५ दृष्ट्वि =
इना। अः कस्य तस्यापत्यं इः कामतेन =

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0.In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

=नगतः। प
र्वतात्।= नग
तः। न विद्यते
गतेगमनं य
स्य सः= २=ख
लु इति वाक्य।
लंकारे=
२=कथितः=
२=वारि(वा) रिलि
=वो। शब्द ३=प
मायां विकल्पे
वाङ्गत्वमरः=
२=ग्रहः। दिनं
वारिवाहः मे
घः= २
१=कथयत=
भोराद्वशास्त्र
वेत्तारः=

१=गेरिकमनःशिलादिगौरिकंचमनःशिलाचतेआदोयस्यतत्वस्तु=
२=कथय=३=मत्स्यसमूहः= ५=विद्युल्लतावलयवान्।विद्युदेवलता विद्युल्लता। विद्युल्लतैवबलयः कटके
विद्युल्लतावलयो विद्यते यस्य सः विद्युल्लतावलयवान्।=३=पथिकांगनानां पंथस्त्रीणां= २=उद्वेग
करी=
१=प्रत्यक्षप्रमाणात्=

स्फुरति प्रत्यक्षतः कस्य॥ ८४ गैरिकमनःशिलादिः प्रायेणोत्पद्यते कुतो
नगतः। सः खलु न चलति पुरुषैः स्थानादुत्कः सं कीदृक्षः॥ ८५ समध्योनर
जातिः॥ ८६॥ कस्मिन्वसति वदमीनगणा विकल्पं किं वा पदं वदति किं कु
र्ते विवस्वान्॥ विद्युल्लतावलयवान्यथिकांगनानां सद्धेजको न वति।
कः खलु वारिवाहः॥ ८७ यच्छब्दः प्रस्तुगत इति प्रचुरा निधाय्यौ कीदृशवेद
=विचार्य= =लोकायतशास्त्रे=
दतश्च द्विविदो विचित्य। कीदृक् बृहस्पतिमते विदितां लिपोगः प्राज्यं प्र
२=प्रस्तुगतः इतिवर्णचतुष्टयात्मकःशब्दः प्रचुरान्निधायी। प्रचुरं प्राज्यमभ्रिधन्नेइत्यवैजीलः। प्रस्तूतं प्रचु
२ छवा हैन=
रं प्राज्यमित्यमरः।=

१=विदितःप
सिद्धः। सियो
गः। श्राप्यतोय
स्य सः=
विहितः [illegible]
[illegible]
विहितः नि:
पादितः श्रवि
[illegible]
[illegible] तथा=

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0.In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

४=स्फुटघटि
तवंधा स्फुटं
यथा तथा ति
तथा घटितः
रचितः वंधः
रचनाविशे
षः यस्मिन्त
त=

१=तपस्यंति। तपः कुर्वंति।=१सुररिपुरिपोः। सुराणां देवानां रिपुः शत्रुः दैत्यः तस्य रिपुः कृष्णः तस्य स्त्री
२=उत्तरं। शिखराणि। शिखराणि विद्यते यस्य सः तस्मिन् पर्वते।=उत्तरं। ई। लक्ष्मी। उ। शिखरिणी=

॥२॥ रागद्वेषादिरहिता:= १=निर्मलमनसः येषां ते= कस्मिन्= १रूपीश्वराः=

यमजातिः॥४॥ तत्केव्याद्यासौ विमलमनसः कुंत्रमुनयस्तपस्यंति स्वस्थाः सु
ररिपुरिपोः कांतदयिता कविव्रजः किं ख्यातं न वलघुद्युतैः षड्गुरुनिर्बंधा
वृत्तं वर्णैः स्फुटं घटितवंधं कथयतां॥५॥ शिखरिणी॥ बो जैरसिमुरलिदा
कागाढमौलिंगितां स्तेसरसिजमकरंदैर्मोदितानंदने कागिरिसमलघु
वर्णैर्मर्सर्वाख्यातसंख्यैर्युक्तलिरपि कृता का छंदसां वृत्तिरेष्या॥६॥ मालिनी॥
२=सरसिजस्य मकरंदः पुष्परसः तेन आमोदिता हर्षिता=

३=मुररि
मुरं दैत्यं
नीतिमुरार
स्तेन क्ष्मे

१=उत्तरं। म
लक्ष्मीः।=
तरं। अलि
भ्रमरी=
१५
उत्तरं। मा
नी=

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0.In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

इति स्थिते सति । अहिंसमित्ययत्र रंतस्य अहिंसमित्येवंरूपस्य कीदृशस्य उत्तरस्य ईक्षणजातं नेत्रोदकं वा यस्य नवेत् । नाधोति चशब्दः नौ वाची । नावमेव वर्जी तो वंशीलं इत्यर्थे इन् । कीदृशः सन् नौ वाचीन वेत । वदक अनवेत् । नाधा इति पृथक् पद्यं सं । उत्तरं सावधानाः । प्रथमतः नाधे त्येतस्य शब्दस्य विच्छेदः कर्तव्यः । विच्छेदस्य विषमता सुपिति

पवस्त्वकृतो लष्टाः ॥ २० ॥ कथितापकृतिजातिः ॥ जन्तुं गस्य वैषम्या विषमं तं निगद्यते । इत्तनामोत्तरं प्रश्नं उत्तरं तद्वृत्तनामकं ॥ २१ ॥ कीदृग्युनं स्यान्नत्वादौ पृष्टे पदं उत्तरं तस्य च कीदृशास्य । वाच्यं स्ववेदीक्षणजातमम्बुकं चाधिकं तेषां विकोबिनीयः ॥ २२ ॥ अहिंसमं हिमः ॥ छ ॥ प्रायः कार्यो निर्युज्य तेन यः सर्वत्र कीदृशाः ॥ नाधा इति स्व वेच्छ द्वौ नौ वाची वद कीदृशः ॥ २३ ॥ सावधानाः ॥ छ ॥ विच्छेदः

हिमं वर्जितस्य मध्यादक्षरवर्जितस्य लुच्छेः । एवं अस्य स्यात् । मध्या हिमं यस्मिन् तत् । अहिमं । तस्य अहिमः । हिमं वर्जितस्य मध्या दक्षर वर्जितस्य लुच्छेः । द्वितीय पदस्य उत्तर माह । पदस्य द्वितीयमुक्तं च अधि हरपरिसागे असंवाच्यं नवति । अहिमः इत्येतस्य द्वितीयपदस्य उत्तरमाह । प्रथमवर्णं ओ कारस हितं कर्तव्यं तथा च नौ नव रोते अहिं शेषं अः कृष्णः । रेणसह वर्त्तत इति सो । तथा निति । प्रथमवर्णं ओ कारोय स्मिन् सः अना । तथा च विसर्ग म ति । न विद्यते । धा । यत्र सः । अधा । धारहितः । अथ च अनानं विद्यते आकारोय स्मिन् सः । अवधाने न विनैकाग्र्येण सहवर्त्तत र । वशिष्यते । तथा च । विसर्गीतः नौरिति शब्दः सिद्धो भवति । उत्तरं अवधाने इतिसो । अधा धारहितः अना न विद्यते आयत्र

स्पविच्छेद सावधाना

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0.In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

१=अनुजः लक्ष्मणः = १=अलसंमानमुचितंयस्यसुलघोक्तः = २=किमकारि = २=रामेण = २=उत्तरं। हे अनुज। हे लक्ष्मण
रं। गृहे = अन्वयाहि। सुग्रीवः प्रसादपात्रं चक्रे इत्यर्थः। = ४=दधिरे =

२=गमनयोग्या उचिता =
४=नीचसंबोधने = ५=उत्तरं। सम। अविषमा =
उत्तरं। दधि। दधिन्तेमधुरतरमम्ल चन्नवति ६=उत्तरं
समाहिताः। समाधानसंयुक्ताः कृताः = उत्तरं। हे =

वदति रामममुष्य जघन्यजो वसति कुत्र सदालसमानसः। अपि च शक्र-
सुतेन तिरस्कृतो रविसुतः किमसौ विदधे च जा॥ अनुजगृहे। का लवति
गमनयोग्याकीदृग्ध्वीरथानां किमतिमधुरमम्लं लोडनांते प्रदेसमूः। वि-
रतमवदनीचं मंत्रणे किंपदस्याक्कमति कृतविवादोत्रक्रियेकिंसदर्थैः॥ ध-
समादधिरे तिद्योवदतामुत्तममवचनं धनिरुद्धैरुच्यते चैकीदृग्वं तव स-
हृदो गुणनिवहैरिपुनिवहं किं कर्तारः॥ पत्रवैमं तारैः॥ काकीदृक्कोद-

१=उत्तरं। अवमां। अधमं। १=उत्तरं। तारा। उत्तरे। चकीदृक् इति पाठे उत्तरं। उत्पद्यते = उत्तरं। अवमं तारैः। अवेवरा
संयुक्तान् कर्तारः इत्यर्थः। =

४=स समीच येषां ते तेनूतैः =

१६
१=पानीय

१=मित्राणि =
१=नुदूतिप्रश्ने =
१=विधातारः =

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0. In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

१=सुश्लिष्टं तत्प्रभेदेन । पूर्वं वस्तुवंत पदत्वेनोत्तरं । ततस्सुश्लिष्टं तत्प्रभेदेनैवोत्तरमिति विरोधस्तेनैव यत् द्विधा भवे
त् द्विप्रकारं भवेत् = १=सुश्लिष्टं स्यात् । श्लेषगुणात् । अस्पष्टं शैथिल्यात् ।=
३=विगताः घनाः मेघाः यस्मिन्स चासौ निशीथश्च । अर्द्धरात्रि निशीथो द्वा वित्यमरः । तस्मिन् अर्द्धरात्रौ=
३=स्वैरि= २=लक्ष्मी=

॥७॥ ह्रस्वनामकजातिः॥ एकमेवोत्तरं दत्त्वा सुश्लिष्टं वा द्विधा भवेत्तत्सुश्लिष्टं
तत्प्रभेदेन नामाख्यातं तद्द्वयं तौ ॥ धूसमरधीरविसैर्यकोद्दण्डो निर्वारं
विगतघननिशीथे कीदृशो योग्निशोतां कमपि विधिवसेन प्राप्य जोगा
त्तिमानं जगदखिलमनिंद्यं दुर्जनः किं करोति ॥ ४ ॥ अलि नवति ॥ ८ ॥ पद
मनंतरवाचि किमिष्यते कपिपतिर्बिडंजानन्तु कीदृशो गपरगुणा द्वि
गतमत्सराः कुर्वन्ति किं सततं तु विसर्जनाः ॥ ९ ॥ अनुसरामः ॥ लीलद्ग ॥

२=सुग्रीवः ।=२=जयशीलः= २= ननु इति भिन्ने ।=१=अनवरतं = तु मो = १=नो सज्जनाः= १३ उत्तरं । अनु । पश्चात् ।= उत्तरं । सरा
१=गतमत्सराः सन्तः सूर्य = मः रामचंद्रसहितः ।= उत्तरं । अनुसरामः । सर्वे संग्रहनुसरणं कुर्मः । सृगतो ।=

१=नामेष्वल
क्षितमाख्यातं
क्रियायत्र तत्र
स्या=
४=उत्तरं । अलि
नविद्यते नीः
नयं यस्यतन्
=उत्तरं तन्नी
जानित तत्रालि
विद्यते यस्मिन
नतन्नवतत्रास्मि
न् नवति=३
नरा अलिनव
ति । धिक्करोति=
२=अनंतरं वा
चि । अनंतरस्य
क्रिया अनंतरं
वाचिपश्चादर्थे
वाचि=

२=इन्द्रिः
इःसेन वा
इति द्वर्निवा
२=कमपि
स्पा जितमानं
देवा स्वैरा
घने अस्मिन्
कर्मणि वायु
ज्योतिः समम
एमिति अभि
मानं अहंकार
२=कथयन्तु=

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0 In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

१=उत्तरं।अजवा।गाद्वारमिति वस्तु।=संत्यजत्।जहातु= १=सुजगोमनोहरो ऽवगाह्योयुस्पां=
१=उत्तरं।संति।सन्नायां वर्त्तमानत्वात्= २=विष्णुवर्द्धिनेषु।समराग्निर्दिवेकालेविभ्रवद्धि
श्ववंचतदित्यमरः।=

त्वं सुजनः किं करोत्र वद॥ ९ संत्यजत्र॥ मेघात्यये त्ववति को सुजगाँवगाह्यः
हृत्त्वं वसंततिलकं कियदंबराणाम्॥ नोनोः कदर्थ्यपुरुषां विष्णुवर्द्धिनेषु
वित्तं च वंशः सुवक्तृता क्रियतां किमेतत्॥ १० नदीमतामू॥ छ॥ लोदृकोमा
घतिमकरंदैस्सनंदकंमस्नुतंजनकराजसुता॥ कथयदेकषीवलसंसपकं
किमचीकरस्त्वमपि॥ ११ अलीलवम्॥ छ॥ पृच्छति पुरुषः केस्यामल्लवं वज
लवपद्मतखः वजनदेवंजिगमिष्यरैकाकी वाच्यते त्वकथम्॥ १२ मा

१=गंतुमिच्छुः=२जनतिस्म२ १=निवार्यते=

२=घनंवर्त्तते=
३=वःपुष्पार्कः=
४=पुष्परसैः=
२=उत्तरं।अली
चमरः।=उत्तरं
लवं।कुशल
वोगसिद्धो=
उत्तरं।अलील
वान्त्वमिति
वान्=

१=उत्तरं
ता।इयत
माणानामे
उत्तरं।नदी
ता।दानं
यतमित्पृच्छे
२=मदीहर्षे
घतिमोद्द
२=अपस्प।त
=अजनिष
२=वज्रेण
छिन्नः।कली
दने।पद्मतय
पद्म
१७ लोनिश
फोनेतयोक्त

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0.In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

१तरीतुकामस्य=१=नो मानविज्ञा: मनेषु माणेविज्ञा: निपुणा: हे षमाणेवादिनू= २=उत्तरं अनुनविघते
२=आश्रयमस्मातितेद्धयती तिआश्रयाशंवर्त्ति= गौयत्र तत्र अनु। नौरहितमित्यर्थे:।=उत्तरं। माता। जननी
३=आधमा:= २=कर्त्तोसि=ल:पक्ष:
३=पुत्तपदिने=

२=सकलो जन:=
३=याचका नेके=
२=प्राप्यालसो=
४=धनानि=
४=उत्तरं दास्या॥चेत्जा=
उत्तरं महे उ सर्वे=उत्तरं दास्यामहे=
२=यत्र स्थले=

= संबोधय=

दुस्तरं स्यात्तितीर्षोः कोऽपुण्योस्मि नृपदुर्मीमं त्वयस्वं दृष्ट्वा क्षमं हरतो मानवि
त्तः किं कर्त्तासे प्रातरेवाश्रया शेमूः। उ अनुमातासो। उ्चा॥ भुद्वा॥ कामुकाः॥
स्युः के दानीचाः सर्वैः कस्मिन्प्रमोदतो अर्थिनः प्राप्य पुण्यादेकरिष्ये
वसैनि किमू। उ दास्यामहे॥ कोडुःखी सर्वकार्येषु किं स्वशार्थस्य वा पैकं
यौवत्वे विरतो नित्यं ततः किं स करिष्यति। उ भवेत्स्यातिा॥ लाह्द॥ विद्यंत
इति समाप्ष्ठः कैः शेहः किं म विरचयति मुद्राकम्। कथमपि सदिकोपः स्य

२=ततः सकाशात्= २=उत्तरं प्रयासी। पृथ्या सोस्यास्त्रीति प्रयासी॥=उत्तरं। अति। अतिवेलस्याल्पर्थ्वैस
मरः। उत्तरं। प्रयास्यति। गमिष्यति=१=मद्रो कं। मुद्रा चिन्हं=
१=विद्यंत इति समाप्तार्थः कैः श्राद्धः किमविरचयति मुद्रा। कथमपि यदि कोपः स्यात्वं सुजनः किंकरो तुलद॥ २१॥ पाठांतर

उत्तरं
हे खङ्ग
रं अनुमातासि
अनुमानप्रयो
गवान्तत्वि
प्यसि। अनु
नं कर्त्तासि। व
ज्ञिमानं यंथ
राः भूमवादि
ति=

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0.In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

२=उत्तरं। विमो दयैर्यो। विनो दसंयुक्तं कुर्यो।=२=गज श्रेष्ठः= २=प्रीतिनिमित्तं= २=अस्मेवा ल ण्यं= ४=प्राप्नोति= ३=यदि अन्नंत्र लक्ष्यप्स्यतां। प्रा प्स्यतां= १=उत्तरं। अह स्य नावः हास्य तां। हास्यतां। हा स्य स्यता वह स्यतानहास्य ना अहास्यतां=

१=स्वल्पाद् व्याअकं हायस्यस्य:= १=पंडिताः।=१=लोसुजनालोसत्पुरुषा।=२=उत्तरं। विनायद्दिणा अ
रं। अयं। युताव हंसानुकूलं देवं। अयः युताव हो विविधिरि त्समरः।= २=चमर समूहस्य=
३=उत्तरं। समदास्यः। कुद्दा ज्ञदाने। वतरिष्य:= ३=मनुष्य:=

लेखः कः सर्वेषां अत्र कोऽस्मिन् तु द्दीराः किं कुर्याः स्वस्वजनसंज्ञो कं लोकम्॥ २६
विनोदं देवेजलिद्रवावारणं दौनेवे वीदकुपीतये च्छंगसं हे के॥ दद्यूलस्यां
तदा स्मो किमकरिष्यामहं धनम्॥ २७ समदास्यः॥ कालेदेशे यथायुक्तं नरः
को वै नुपेति कौ। युक्तवंतावलस्योतां चेत् किमन्नमकरिष्यतां॥ २८ अदास्य
ताम्॥ लौ। लङ् नामाख्यातजातिः॥ लो॥ ज्ञेयं तर्कादिख्यातौ कुसो वंस्त्र त्रो
तरेस्तथा॥ चाद्दीयं च द्वसंज्ञानि याः स्वजं त्या स्त्र लाघवा॥ २९ दिमानीस्त्र

३=उत्तरं। अहास्यतां। उहाकृत्यागे। अत्य स्यतां। पर्यत्यन्तता मिस्य ३=तदा किमकरिष्यतां। किंत्य धास्यतां
छे:।=१=पाणिनीयव्रतीनां। सूत्रे विद्यमाने: पदरूपै: उत्तरे:= २=सूत्रसंबंधित्रा। सूत्रं= १= वेद्यादिशा
१। शब्दशास्त्रसंबंधिमतं ज्ञेयं =१= अस्य त्रादस्य त्र यं संज्ञा। एवं शब्दशोज्ञाति:= स्त्रोत्पन्नं त्रयं शास्त्रं जं
मतं ज्ञातव्यं=

२=अल स्य प्राप्स्यं। प्रा प्तिमान् अन्न विष्यमित्य र्थः= ३=उत्तरं। स मदास्यः। स मर्दं अस्य मु खं यस्य सः। सेमदसंयुक्त मुखः= २=तर्कमाये २५ ए= पार्श्वसंबंधि शास्त्रं १ वैद्यादि शा स्त्रपरि ना या=

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0.In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

१=उत्तरं। हेमानवा हेमनुष्य=उत्तरं नगाः। पर्वताः। उत्तरं। मा। अनवन। गाः। इतिच्छेदः। हे अनवनमागाः। अ
वतिरक्षतीति अवनः। रक्षकः। कर्त्तरि ल्युः। अवरक्षणे। न विद्यते रक्षकः द्वितीयो यस्य सः अनवनः। एका
कीत्यर्थः। तो अनवनः। एकाकीत्यर्थः। नो अनवनमागा इति संबंधः १=पर्वतं= १=हेरक्षणरहित=

नवनगाः॥ बालद्रूः किमकुरवमहं हरिर्महीधस्वभुजवलेन गवां हितं
विधिसुः। प्रियतमवदनेन पीयते कः परिणतबिंबफलोपमः प्रियायाः।
॥ अधरः॥ १३॥ परिहरति न यो न वां हितैः किं कमथ कदापि न विंदती दं
तीतः। कथयत किमकेरोरिमां धरित्रीं नृपति गुणैर्नृपते वमेव॥ १४॥ समरं
जयमा॥ बालद्रू॥ कीदृक्केनावति रणे दुर्वारो वीरः कस्मैच्छयति ल
क्ष्मीमिष्टनूं॥ १५॥ कंसारातेर्वदं गमेनं केन स्याः॥ कस्मिन्नुधिनं नु नेजतेस्व

२=उत्तरं। समरं युद्धं।= २=युद्धे=२=दुःखेन वार्यत इति दुर्वारा= १=कस्मिन्न सति कस्मिन्न सति कस्मिंश्चि
१=जयलक्ष्मी। धनं वा इच्छन्।= १=कंसः अरातिः शत्रुर्यस्य सः तस्य कृष्णस्य= बपेवा=
यामो कें कुर्वीच्चैरुत्तरजनानांतान् त्यान्॥ १६॥ पराजयेमहि
१=विदधीध्वं=नो सुजनजनाः =शत्रून्= १=उत्तरं। परा। उत्कृष्टा=उत्तरं आजये। युद्धाय=१=उत्तरं
हेमहि। पृथ्वि।=उत्तरं। पराजये महि। पराजितान् कुर्वीमहि

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0.In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

१=उत्तरं। विशेषणं।=१=विशेषणमेकार्थेन=१=उत्तरं। एका। अत्रा। एकशब्दात् पूरणप्रत्ययः। एकाद्य
चामिति अच्। ततश्च एकामिति सिद्धं भवति=उत्तरं। अर्थेन द्रव्येन=

२=विनाशः=

शेषणमेकार्थेन॥ ३॥ सोनजातिः नश्याघतेरवलैः कस्मैसुमिडं तं किमुच्य
ते। लाद्देशानां नवानां चूत्तिजं किं नाम कथ्यताम्॥ १ परस्मैपदम्॥ ४॥ किम्
च्यस्तत्साख्यातं कस्मालोपो विधीयते॥ भूतशब्दविद्वेशावासमादारः क
न्यते॥ १ स्वरितः॥ ५॥ शाद्वीसजातिः॥ जलदात्ययेलवति कः समदः
सुरंगं तु किं कमंधरं मुरजित्॥ कटुतैलमिश्रगुडं कोनियतं विनिदति
कं त्रिगुणसप्तदिनैः॥ १ श्वासरोगम्॥ ७॥ कीदृग्यसे दीपवर्तैः शिखास्या ८

२=चपुनः जलदात्यये सुरंगं किं भवति=२=मुरजित्। कल्प:=१घस्रो जातः। घस्रजाते=
१=उत्तरं। श्या। श्वानकः।=उत्तरं। सरः। सरोवरः।=उत्तरं। अंगं पर्वतं। उत्तरं। श्वासरोगं।=

१=उत्तरं। श्वः। श्व
रश्ययं मित्यमरः=
१=उत्तरं इतः इत्से
कोकस्य।=उत्तरं
स्वरितः। समाहा
रः स्वरितइति
पाणिनिः स्मर
णात्=
२=धृतवान्=

२=उत्तरं। परस्मै
अन्यस्मै।=उत्तरं
पदं=उत्तरं पर
स्मैपदं।=

२=कटुतैलेन स
र्षपतैलेन मिश्रि
तः मिलितः सच
सो गुडश्च=

१९

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0.In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

१= हिमानी हिमसंहतिः इत्यमरः। स्वर्गिः सौ तौ धातुराच्छादने हिमसमूहमाच्छादितौ= ३= उत्तरं विज्ञाः नि
२= वैनाषिकसौत्रांतिकयोगाचारमाध्यमिकाश्चेति चत्वारो बौधास्तवंति= ४= ४= उत्तरं। विज्ञानवा
दिनः। विज्ञानव्यतिरिक्तप्रपंचानंगीकारवादिनो विज्ञानवादिनः= ३= उत्तरं। नवात् नूतनात्=
= उत्तरं दिनः। सूर्यः=
=१ नवेतां= =चंद्रसूर्यौ=

गितौस्यातां कीदृशौ शशिभास्करौ कः पूज्यः कः प्रमाणेन्यो न प्रभाकर
सम्मतः ॥ अनावेः ॥ के प्रवीणाः कुतो दीनं जीर्णं वा सौख्यमाश्रकं निराक
रिष्णवो वा स्वदोगाचाराश्च कीदृशाः ॥ विज्ञानवादिनः ॥ छ ॥ तावत्कोजातिः ॥
प्रपयति=
कोनजति जगदंशेषं द्वयमपि विद्वरां वस्तु वृकं विष्णुः नीचः कुत्र संग
र्वः पाणिनिसूत्रं च कीदृक्षमू ॥ यमोगंधनो ॥ छ ॥ किं स्याद्विशेषनिष्टं कासं
ख्यां वदतं प्रणीतवर्ती नीचः केन संगर्वः सूत्रं चंद्रस्य कीदृशं ॥ रवि
२= उत्तरं। यमोगंधने= १= चंद्रव्याकरणोक्तं=

Left margin:
ग्लौ नवि
घते नाय सौ स्लौ
अस्लौ नारहितौ
इत्यर्थः=
२= कुशलाः=
२= कस्मात्=
३= निराकुर्वती
त्येवंशीलाः=
५= उत्तरं। यमः
उत्तरं अगांप
र्वतां उत्तरं ध
ने। इत्थे=

Right margin:
२= शूः। कुशलाः=
उत्तरं। अनावेः।
अनाकरास्तुप्र
त्यक्षानुमानाग
मोपमा प्रमाणार्थ
२= वस्तु= पत्तिरू
पपंचप्रमाणवा
दिनः। एभ्यो न्य
ये: अनावेः। सं
प्रभाकरस्य सं
मतो न भवतीत्य
र्थः=

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0.In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

र=पद्येअगम कमकरोत्अग मयतिवधम तीतिगमकं नगमकंअग मकं।अर्थस्य अनर्थकंअक रोदितिहेतोः अवेधकंध्वनि रहितमकार्षी दित्यर्थः=
३=उत्तरं।तंकृ ष्णंसंबोधय। सम भोलक्ष्मी मयालक्ष्मा सहवर्त्तत इति समःतस्यसं

१=अकः।कवंधः पृछतिनविद्यतेकंसिरोयस्यसःअकः।कवंदृत्यर्थः=२=अकः।कवंधः पृछति नविद्यतेकंसिरोयस्यसःअकः।कवंदृत्यर्थः।=३=उत्तरं।अगं।गोवर्द्धनपर्वतं=उत्तरं।अकं।नविद्यते कंपानीयंयत्र तत्।जलरहितं=उत्तरं।नोअक।रोदितिरोदनंकरोति।=उत्तरं।अगमकं।अवाच

=कृत्तः= =व्योम= पद्यः= कृत्वापि

दक्षैर्हरिःकंश्चिर्कीदृगंखंपृछत्यकः किंकृततेससोकः।श्लोकंविद्यदां

महान् पुनरपि १२८

पिकिमिदुदारःकविर्नितोयंसमुपैतिरसः॥१अगमकमकरोदिति॥ल-

कल्मः जवेत् रूपः मनु निशारपि

क्ष्मीधरःपृछतिकीदृशः स्यान्नृपःसपनैरतिदुर्निवारः।अकारिकिंवृदि

पितामहस्तौ कथयतु

नरेणामस्यकुपितृत्वमारोपयजितंस्वकीयम्॥२समजनितनयः॥छा॥वा

२९

क्योत्तरजातिः॥छा॥इतिश्रीधर्मदासविरचितेविदग्धमुखमंडनेद्विती

जातो

यःपरिछेदः॥२॥ ॥श्लोकंपदांत्तरंतत्रतत्श्लोकोत्तरमुच्यतेखंडोत्तरंत

बुद्धिः।हेकृष्ण।=२=समजनि।मुदपादि=३जनिततनयः।जनितःउत्पादितः।नयःनीतिर्येनसः।=
३=उत्तरंतनयः।पुत्रः।=

कंअकरो तिएकावच वाछितेनापि नूपुरेनयच कामिनीराजत थागमकेन गुणादिनाव र्जकेनापि नापिपदेन चनिरच चं सतकृत्यालं रिकाः।उत्तर तदीयपद्येप
२०
तादृशांना तिसंतोषंजु जतइत्यर्थः

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0 In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

१=उष्णः पृच्छति मृगा सिंहादय किं आनं जंते आसमंतान्सेवंते तं उष्णं सर्वं बोधय॥=
२=विलो॥ त्तारहिता॥=उत्तरं॥ हे करत्न॥ हे उष्ण॥ उत्तरं॥ वनं=उत्तरं॥ विलोकरत्नवनं॥ सूर्यगृहं॥ श्लोकः
२ गुरुक्षेत्रगति... गतेगुरो तिवा॥ हादीन्लकुर्वीत यदीच्छेद्॥ सिंहराशि=
मलः श्रु...॥

बृहस्पतौ=
ध्रुवः॥ पृच्छत्यां नंदं ते मृगाः किमूं देवामात्यो किं गते पाजन्नो॥ सौ लोकः ऋद्धो
पवित्रः लोकः १२४
नो विवादं विविक्तं॥ २ विलोकरत्नवनमू॥ ७॥ श्रौस्त्रजातिः॥ वर्णोत्तरं
मंचेत द्वर्णोत्तरं सुच्यते॥ वाक्यं दत्रौत्तरं स्यात्तद्वाक्योत्तरमिति स्मृतौ॥ २ कौवि
वसिष्ठः
ख्यातावदः॥ शत्रुर्वो कं वदति किं पदमूं कौलीष्टौ तिदरिद्रस्यां संयंते कोत्त
१२६ मेघाः वर्षा
लिह्वलितिः॥ १ वीहारः॥ ७॥ किंमुंचंति पयोवाहाः की दृश्री दरिवल्लना॥ प्र
१२७ २८
जाजां किं पदं कौमिः कः कृष्णेन हतो रिपुः॥ १ कंसासुरः॥ वर्णोत्तरजातिः॥
२=उत्तरं॥ राः॥ द्रव्यं॥ उत्तरं॥ वीहाराः॥ त्ताषया विस्तारा=

३=पूरा जातो॥ वर्णएवउत्तरं एकस्मिन्नेव अक्षरे उत्तरं नवतितद्वर्णो तरमुच्यते=
४=सर्पश्रेष्ठं=
२=उत्तरं॥ वीग
३=उमयूरो=
उत्तरं॥ हा॥ हा
विषादमृग
त्रिच्छित्पमरः=

६=उत्तरं॥ उदकं॥ १=उ
नरं॥ सा॥
कुल॥ तेन ए
न सहवर्त्तन
इति सा॥=५
त्तरं॥ सु॥ स्वर्ग
पूजायां
समरसात्=३
त्तरं॥ र॥
=उत्तरं॥ कंस
सुरः=

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0.In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

१=प्रावृषेण्याः॥ रविलवाः प्रावृषेण्याः।=१=उत्तरं। श्री। कृष्णं।=जनाः। लोकाः=२ अंजना नमहा वारिवाहौघनिचितां वराः। अंजनवत् आत्मादीलिये भांति अंजनाः त्वा सुते महांतस्तते वारिवाहा स्युस्तेषां अघः समूहः तेना निचितं व्याप्तं अंवरं गगनं येषु तेत्तथोक्ताः द्रष्टेकमुत्तरं=२=उत्तरं। तांनद्भवं उत्तरं। अहावा। हावरहिताः=२=उत्तरं। कदं। जलदं।=वकं। वकपक्षिणम्=उत्तरं। दली। पद्मवान्।=उत्तरं। कंपानीयं।=उत्तरं। दरजः। नयजः उत्तरं। पद्मा द्विलोम्निकिंजल्कः इत्समरः=उत्तरं। अरि। अरालि विद्यंते यस्यं

वाक्लेपन= = =जोवल्लन=

प्रायेणप्राद्दृषेण्याः प्रियतम दिवसाः कीदृशाः कीदृश्याः स्युः ॥ १३२ ॥ अंजनानमहावारिवाहौघनिचितांवराः कदंवकं दलीकंदरजः पद्मालवायवः

छाः कुर्यादुद्वेगवंतं कमपि निशिसरः कीदृशं कासिवक्रैवक्ता निंद्यः कमास्यात्परिषदिनिंद्यतं मंदयं वा धनं किं वर्णोपांतं कमूचुः किमसुरं रिपुणा नंदगोपालये सूक्तः प्रालेयाद्रिपुत्री कुचकलशलुठत्पाणिरेणांकमौलिः ॥ १३३ ॥ कीदृक् स्यैर्ध्ववंधुः स्मृतमदंदरपेयसीका कुंगातें कीदृशी।

२=नंदगोपस्य आलयः तस्मिन्।=२=हिमाचलस्य पुत्री पार्वती तस्याः कुचौ एव कलशौ तत्र लुठन् प्रसरन् पाणिर्यस्य सतथोक्तः।=१=एणांकश्चंद्रः मौलौ यस्य स तथोक्तः।=१=ग्रामें वा धवः=१=हरस्य महादेवस्य प्रेयसी प्रिया=

उत्तरं। श्री। कृष्णं। जनाः। लोकाः=

पद्मैः पद्मलाः पद्माः लिकिंजल्काः विद्यंते ये षु ते पद्मलाः। इतिमचत्थे। योलभ्यस्य यः। पद्मा द्विलोम्निकिंजल्कः इत्यमरः। ता दृशाः वायवो येषु ते तथोक्ताः=२ उत्तरं। लवाः। अणवः। उत्तरं। यवः= ३=वर्णोपांतं। वर्णानां अक्षराणां अंतस्य समीपं उपांत्यं=

नत्वा। अरि। उत्तरं। वाहौ आयद्वयोः भुजवाक्वृत्यमरः।=उत्तरं। घनि। घनाः मेघाः विद्यंते यस्मिन् तत्=उत्तरं। चितां। उत्तरं। वराः श्रेष्ठाः।= कं कदंवकं दलीकंदरजः पद्मलवाः यवः इति। कदंवानां वृक्षाणां कंदल्यः अंकुराः तेषां कंदो मूलं वदेवाः तस्य रजांसि परा

२१ गाः।४

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0 In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust eGangotri

१=पादान्श्लोकस्यचतुर्थांशात्पादोत्तरंस्यात्=
२=चक्रंरथांगमित्यमरः।=

१=स्फुटरुचिः।स्फुटाप्रकटारुचि
दीप्तिर्यस्यतत्तस्योत्कं=
=प्राहृषःइत्यपिवापाठः।२१।

गगनं = नवजनितः=
= नेत्रणावृत्तिः।
नेत्रयोःप्रकर्षेण
आवणीमावृत्तिः=
२१

वेदद्वंद्वश्लोकात्पादौत्ररंतथा॥१२०॥ रेकंद्वेवंकेर्वजंतिस्फुटंरुचिंनिचिंकिंकी

नित्य = वर्षाकाल । स्फ:=

दृशीड्ङःखिनांखीकीदृक्केकंसद्वंस्तेकृचंतवविजयः पातंतःकीदृशांभू

प्रतीचि ता= पुण्यवंतः= वाकुल्येन

खमूकांमाङ्कःपेतद्योगांकथयसुकृतिनःप्रावृषःकीदृशाःस्युःकंधूते

=दृष्टुयाग्यः=

कंवंधंवेगगनतलंमेलेपेद्वाणीसिंडनोनामू॥१२१॥ दृदंःकीदृक्ककास्तिस्फु

टनवकुसुमाशोकमासाद्यकालंकिंमुंचंत्यंबुवाहाःलंवंदरिनिवदेसंद्य

अतिशयेनलघवःसूक्ष्माः

रःकिंलवश्चकिंनेचपाहतिःस्यादतिशायलघवःकेचकोऽत्राहिलेदः।

२=नवती।अरिनिवहःशत्रुसमूहः।तस्मिन्=

४=स्फुटनव
कुसुमाशोकं
स्फुटानिवि
कसितानि।
स्फुटविकसने
नवकुसुमानि
यस्यसःइत्येकः
स्फुटनवकु
सुमःअशोको
यस्मिन्निति
द्वितीयः=

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0.In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

१=उत्तरं।कुमुत्तु।कोःमुत्।नूमंडनहर्षः।=१=उत्तरं।कुमुदवनपरागरंजितांतो।विहितगमागमकोकमुग्धरे
खा।कुमुदानांवनेतस्यपरागाः।परा+गाः।सुमनोहराःसुंदर्यःरेखाःयस्मिन्तत्रयोक्तः।=उत्तरं।अवनपरा।
अवने रक्षणेपरातत्परा।=उत्तरं।गारं।विषं।उत्तरं।जितांतः।जितंशोषितंअंतोयेन।तत्रचोक्तं।उत्तरं॥विहित
गमा।विहितःकृतःगमोगमनंययासा।=उत्तरं।गमकः।अर्थस्यवाचकः=उत्तरं।अकुमुग्र।कंपानीयंमुंचंती

रमुंउ अच्छ तिद्रमविवाणाः १२५

मुदितंकीदृक्सरोराजंतो।कुमुदवनपरागरंजितांतोविहितगमागमको
कमुग्धरेखम्॥५०॥चांडिःस्खलतिकिंसुरारिशयनंकादंतिरूपंरणांकी
दृग्वारंजनं श्च कोऽतिगहनःसंबोधमावंचितं।कांधात्रीजगतौदृदस्यति
वधूःकीदृक्कविःकोदृतःकोऽर्थःकिंतवतांकृतंरिपुकेलंरात्रौसरःकी
दृग्राम्॥विकचवारिजराजिसमुत्तवोच्छलितत्तरिपरागविराजितम्॥५१॥
तरजातिः॥विचलिविदनेनकिंकदृसंवपीडाकरःकुलंनवतिकीदृ
वारिउदकं।जलत्वा।यिचात्=उत्तरं।आजिस्तुत।आजोसंग्रामेसहर्षः।=उत्तरं।तवः।संसारः।=उत्तरं।नोअछलि
त।नछलितःअछलितः।तस्यसंवुद्धिःउत्तरं।तूः।तूमिः।=उत्तरं।दूपरा।कामपरा।=उत्तरं।गवि।वाणपा=उत्तरं।
राः।द्वच्या।=उत्तरं।जितं।तिरस्कृतं।=उत्तरं।विकचवारिजराजिसमुत्त्ववोच्छलितत्तूरिपरागविराजितं।विक
चानिचतो।निवारिजा।निचतेषांराजयःपंक्तयःताभ्यःसमुद्भवतीतिसमुद्भवःतथा।विधःसतूच्छलितःसचा
सोतूरिपरागश्चतेनविराजितंशो।जितंनवति।=

रःकाशस्यम
ः।तेषुजितं
मिलितंअंतः
अस्मिन्विहि
तोकृतोगमा
गमोयेस्तेच
तेको।काम्यु
नेषांमुग्धाः
१=उत्तरं।खं।
नतः।=
२=चांडिःचं
डीकुमारीरो
दारणी।चांडिः
२=सूरजनः।=
२=उत्तरं।जो
वकचा।नोक
चरहितः।=
१=सवानोपा
लिनोपीडाकं
रः।=

निकमुचोज
लमुचः।तेन
विद्धंतेषु।किं
ननुअकमुकु
भ्रुववा।अकेभ
लंमुंचतीतिअ
कमुक्उत्तरं
हेधरे।नोधरि
त्री।=
२=नारीयति=
३=धत्तइति
धात्री=
३=कीदृक्सरो
२२वासरे।
इतिचापरे=

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0.In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

उ= उत्तरं कोकि। कोकाः चक्रवाकाः विद्यंतेयस्मिन् तत्। = उत्तरं कोकिलालापवाचालसहकारैर्मनोहरः। कोकि
लानां आलापाः तैः वाचालाः निंदितवचनवक्तारः। तेचतेसहकाराश्च तैर्मनोहरो नवति = उत्तरं त्वाला। स्पंदिनी। सृ
णिकास्पंदिनीलालेत्यमरः। = उत्तरं अपवाचा। विरुद्धवचनेन = उत्तरं। नोअलस = उत्तरं। हकारे। = उत्तरं। चनः

= वृत्तं = = कृत्स्नेन =

तिविधत्तेधनुरेवनिरुद्धकोविदामंत्रदस्त्वाद्दैत्यः कंसद्विषाकः कथमत्रविनि
हत्तोगजदः कः प्रतीतः कीदृक्कीदृकुवसन्तः प्रियतमस्तवतः प्रीतयेनित्य
मखु।धकोकिलालापवाचालेसहकारमनोहरः। अशोकस्तवकालीन
मत्तालिमधुरस्वरः॥ ... कोनरजातिः॥ ... कारकेदारिणा धनेकृपण
धीः कीदृग्भुजंगोस्तिकिंकीदृकुंभसमुद्भवस्यजठरं कीदृग्भिदासुर्वधं शो
कः कीदृग्गनीक्षितःसुकृतिनां कीदृग्जनो निर्मलं ... सर्वगं कि

=सकटैः। = उत्तरं। हरः। मेहेर शोकरहितः। उत्तरं। नव = उत्तरं। काली पर्वती = उत्तरं। नमत्। नमती तिनमत् = उत्तरं। अशोकस्तवकालीनमत्ता। लिमधुरस्वरः। अशोकानांस्तवकाः स्पष्टगुच्छास्तु स्तवकइत्यमरः॥ तैर्गुच्छास मंतात् लीनाश्च तेअलयश्चाप द्पदचमरालेय इत्यमरः। तेषां मधुरः स्वरोयस्मिन्सतथोक्तः =

निर्मितः क ... चित्तोवी ...

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0.In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

लिखित्वा दक्षिणावर्त्तं चक्रप्रश्नमवेदिमौ ॥ १३९ ॥ कं चोरस्याहि नन्ति क्षितिपतिरनघः
किं पदं वक्ति कंसारिः क्षोणी संबोधनं किं वदति कमलजः का च विश्वं विनर्ति
। चक्रांगा मंत्रणं किं कथमपि सुजनः किं न कुर्याद्दनार्ये कीदृक्शोकः पुरं
स्यात्पदसि वदकृतोमीन पंक्तिर्विनेति ॥ १४० ॥ किं स्वच्छं शारदं स्याद्वदति हृषग
तिः कोऽश्रुमालीपवित्रः कोऽस्मि किं जीवनं का विरचयति कविर्वाक्ति संबो
धनं किं मुनीनां कांचति क्षिद्दः कं तनुरसुररिपोः कीदृशी कस्य मूकः समा २३

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0.In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust eGangotri

२=पर्वतस्येशात् =२=उत्तरं।अपात्।सर्प्पः।विषं।=उत्तरं।अनिदः कामः सच्चन विद्यते यस्मिन् मदनरहितमित्यर्थः।=उत्तरं।कुं।पृथ्वी।=उत्तरं।जगता।लोकेन=उत्तरं।अहितः।शत्रुः।=उत्तरं।विषमपादनिकुंजगताहितः।विषमाश्च ते पादाश्च।पादाः प्रत्यंतपर्वता इत्यमरः।तत्र निकुंजाः।निकुंजकुंजौ वा क्लीवे इत्यमरः।तत्र गताः अहयः सर्प्पाः

=स्त्रीणां= =धृतवान् कृष्ण

यां गलितयो वनं द्योपिता।वतार हरिं बुधे रूपरिकां चके न खुतो दतः

कथनं कस्य दानं गपते र्नंदं की दृश्यात।।१२७ विषमपाद निकुंजगता हितः।।

=कृष्ण=

ञा।हरिर्वहति कांत वांस्त्यारिष्ट का चकं का गता कमं चर्हति रोग वान्धन

बलिचक्रवर्त्तिपितृत्रयः= अक्रूरः

वती पुरी की दृशी।हरिः कंमधरं बलि प्रच्छतयो धरां किं वा धुः कयास

दसिकं स्वयानं बुडितो बुधिः की दृशः।।१२८ कुंभीरमीनमकरागमदुर्य

चरणद्वयेन

वारिः।।ञापादोतरञातिः।।च व्वार्यो राणि पादात्यां नेमिं पाद द्वयेन च।

२५ नवैद्यं।२नो वेद्य सूर्यं गो।इत्यमरः

५=उत्तरं।अ
ङ्गः।व्यतीभुः।
दत्त्वंत इत्य
र्थः।=उत्तरं।
गुवा।चाप्पा।
अरिः।विपक्षः
=उत्तरं।कुंभी
रमीनमकरा
गमदुर्यवारिः।
नक्रस्तु कुंभी
रोपमहीलते
त्यमरः।कुंभी
राश्च मीनाश्च
मकराश्च तेषां
आगमः तेन
दुर्यदुर्यमं वा
जलं यस्मि
नः=

यस्मिन् सः त
स्मात् पर्वता
त्=
५=उत्तरं।कुं।
पृथ्वी=उत्तरं।
स्त्री:।जयं।=
उत्तरं।अं।कृष्णं।
ई।लक्ष्मीः=
उत्तरं=इनं।वेदं
सूर्यं।=उत्तरं।
अकता।करर
हिता।उत्तरं।अ
गं।पर्वता=

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0 In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

=अपरे त्वातुलिं अवातिहन्तः अतिरस्कृत=
=उत्तरं । अरवे । एतस्या द्वेप वचनं । लोकप्रसिद्धं । =उत्तरं । अ
कपाटेषानि । बंधादसमरं तुल्य इत्यमरः । =उत्तरं अबंधः ।
आपएव अर्घः । अर्ध समस्पतत्व अवबंधः । जिस्मा स्त्रीतनू मघोत्र मित्यमरः =उत्तरं । अबं

वैयाघ्राः ॥१४२॥ अपि त्वं वद कीदृशं निगदितो मुक्तः पुमान् कीदृशः कस्मा
द्बिभ्यति कौशिकाः खविरुतैः कीदृक् च वातः स्मृतः । दृश्यः स्यान्नवकीदृशो
वज्रमदः चौचोरेणः कीदृशः कीदृक्षं पुरुषः परापतितं कीदृश वे
द्यासकिं ॥ तां ॥ अलवः अपरस्पतः अरजः अरवे अबंधः अदस्तः अ
गजः अदीनः । पद्मजातिः ॥ काकस्येव पदं यत्र तत् काकपदं विदुः । ति
र्यग्न्योन्य रेखा तिर्यग्मूत्री द्विपदी ह्रजो ॥ कुतः कः स्यात् कीदृक् पथपवि
उत्तरं । अपरस्पलः । शायनंत्रीलः । निद्रा अदनं अन्त । नदनं । नदनं उनयत्र । पिच्छिपोति छिपः । निद्रान्ता जने
अपगते रपती निद्रान्तो जने यस्मात् असो अपरपतः निद्रान्तो जनसहित इत्यर्थः ॥ =उत्तरं । अपरस्पतः नपररूप
तीत्यपररूपतः । =उत्तरं । अरयः शात्रवः । उत्तरं । अरयः जवरहितः । वेगरहित इत्यर्थः । =उत्तरं । अहस्तः दिनात्
यस्तो दिनान्त नीवा तुंदूलमरः =उत्तरं । अहस्तः हस्तरहितः =उत्तरं । अजगः । अगात्पर्वतात् जातः सः मेदाकटो नवति=
उत्तरं अगजः । गजरहितः = उत्तरं । अहीनः समर्थः । = उत्तरं । अहीनः । अही नाम सर्पाणां इनः स्वामी ॥ वासुकिस्तु सर्पः

तरी वोक्तिः नजालिः खद्धा लिवत्रा लि वीथी यस्य सः वीथ्या लि तावलिः पंक्ति रित्यमरः । जा यवद्धपा लिः व द्धपालिर्यस्य सः एवंविधः सलिला शयः तडागः क्रीडा स वति । नोश्रुपय = उत्तरं । अल यः । अः कृष्णः अलयोलीनता यस्य सः । अथ वा नदियुत्तल याजाशोयस्य सतस्थोकः = उत्तरं । अलयः । =अमराः =

पद्मजाति ।
२४
राजद्दल्परः =

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0.In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

१=उत्तरं। करं। हस्तं। उत्तरं। कु। कुकुसायां। =उत्तरं। हेको हे पक्षि। =उत्तरं। हेक। हे ब्रह्मन्। =उत्तरं। कुः पृथ्वी। =उत्तरं। नोअर। =उत्तरं। कलहं। =उत्तरं। सकरं। करसहितं। =उत्तरं। वितः। विहंगात्। उत्तरं। सरः। सरोवरं। पदे नमाद्यं उकारपदेन सरोरुपं नीरपदेन सैत्यं च एवं तडागविशेष४ उत्तरं। सरोजकोमलोकारनीरसंसक्तमा रुतः। सरोजानां कोमलो मनोहरः उकारः विकाशो यस्मिन् तच्च तत् नीरं च तेन संसक्तः मारुतः पवनो यत्र

कूपीतिं तडागः पिद्यतम तनुते कीदृशः कीदृशांस्तौ॥ श्कं करं कुकोकं कुररं कलहं सकरं वितः सरोजकोमलोकारनीरसंसक्तमारुतं॥ ब। चक्र जा तिः॥ वर्णद्वयद्वयेनैक दलकृत दलाष्टकोंसि योत्तराध्वर्णेनपद्मस्या ते तकर्णिकम्॥ १पुण्यामावदकीदृशाः सरसिजैः केमोदिताः कीदृशस्ते वैरी गतचक्षुषः कुलं मत्त कीदृक् कयाकेजिताः वचालिः सलिलासक्तः कथजता कीदृक् आदेपवान्॥ ग्राहः कत्वंनतस्करादिकल्पदंदतेन

५= वर्णानां द्वयेन एकान्यकानि पत्राणि तैर्लूतं जातं दलाष्टकं अष्टौ पत्राणि यत्र तत्तथा। = ६= उत्तरं। करं कुकोकं कुररकलहंसकरं दीप्तिलाभः। कूपानीयं सत्तरंकुं मृगविशेषः कुरंकररोहिषाद्युत्पमरः जलमंगहत्सु छंः। यावतः प्राणिनः स्थलेतावंतएवजलेपी तिप्रवणात्। करंकुका कोकः चक्रवाकः। कुररः पक्षविशेषः। कुररो उत्क्रोशः कुररोसमचित्लमरः। कुलहंसः। कादंबाख्या कादंबः कलहंसः स्यादित्यमरः। तैः कुरं वितः मिलितः अस्मिन् वा ठेक्षेपिप्रायं युक्तो करं विलोमगमकरं दत्तीकारैः वृत्ति = ५= सर्वोत्तरेषु आद्यवर्णेन प्रथमांतरेण कुतः कलिकावीजकोश यत्र तत्-

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0 In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

१ चंपाक एव सारवीरत्तः तस्य चंपकवृत्तस्य =
२ = वलिचक्रं वर्त्तिरिपुणा कर्मणा केन =

हरति का किं च क्रमसंबोध ५ नं रम्या चंपकश्चाष्टिणः कथय सकाक श्रोटजो ।
र्यो न वेत्रा किं द्विसंवल्ल वैरिणामु ररिपोः का का रमशाने स्तिका श्माकी
द्वयप्तति स्मसुर्वे मधुना की दृकु पुनर्वेत्ते ती ॥ २ अजरामभ्रुवाचारवलिशी
लविनोदिता भुजंगमनिता सारकलिकालजनो चिता ॥ गोमूत्रीजातिः
२६ ओ वपैनैकेन वाद्वान्यां सर्वैर्वसर्वदिग्गतैः । उत्तरैः सर्वतोभद्रं डुः करं
वपेजातिलिंगाः कस्मामे धातुर्दत्तको सत्ववरिपुहृदिका केसन नमंडद्युति ॥ २५

का। उत्तरं अलजन्मयः। अलजा टजोवजना बिली तिपानी स्मरणात् वाचाटो वाचालः इस्त्र आटश्च आलश्च वति। उत्तरं। अनः।
सकट। उत्तरं नोत्रा नोकष्टः उत्तरं चिता = उत्तरं = अजरामभ्रुवाचारवलिशीलविनोदिता। अजरो यो रामस्तयोर्यः सुत्रस्त आचारः वलिनः वलि
चक्रवर्त्तिनः शीलं सुचो उत्तरस्ते शीलमिति अमरः । तत्रस्थ दंघ ताभ्यां विनोदिता विनोदं प्रापितेति। नाप्रत्ययेन लूतकालसंबंधः। उत्तरं
भुजंगमनिता सारकलिकालजनो चिता। असारश्चासौ कलिकालजनश्च भुजंगमेन सर्पेण निन्नःस द्राग्द्विजिह्वत्वात्। स चासौ कलिका
लजनश्च तस्य उचिता तद्वहारस्य योग्या =

...। अजरां जरा
हिता = अम्बुनाम्बु
जारहिता। उत्तरं। हे
वम ज्योतिः शास्त्र
ज्ञाः ग्रहाणां गति
चार इति कथयं ति =
उत्तरं वलिशी। वलि
शां विद्यते यस्य स
ववयाउलयो नौ
दइति वायदालकं
रोः उत्तरं। लवि। ल
वःसीका सूत्र मवि
द्यते यत्र तत् = अज
रं उदिता। अमुष्य
प्रासा। अथवा इः
कामः तस्य भावः। इ
तातु कृत उज्ञमा ॥
मालिलाप भविष्यसी
ना। उत्तरं। भुज। कुरं
हर्षरि रोहीस्वबलमर
हितः कस्याः अपि यधु
वीयाः करोनास्तीलच्छे =
उत्तरं पमदिगमनम
तस्य लत = उत्तरं। ना
सीत्रि। उत्तरं भोम
त। अरे मह। वहरिइ
मेसारं। तस्य संबुद्धिः।
सारं। उत्तरं। कलि

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0.In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

१=इदं प्रश्नरूपं कथय= ३=उत्तरं। नागदरतः। नागस्य दरत्रासात् सर्प्पभयात्। पुनरपि विच्छेदतः=नवपदनान्न कथं। नागुमान्। गदरतः नवति। अथ धविशेषरतो न वति। उत्तरं। नागतनयः। नागपुरुषः। गतनयः। गतः नयो यस्मात् तत्संज्ञा
यत्किंचि= ३=उत्तरं। नागतनयः। गजतिष्ठः= उत्तरं। हेनागर। हे चतुर= उत्तरं। मणी। मणिः मणी= उत्तरं। नागरमणी। नागांगना=

कांकपदजातिः=

षवैद्यस्फुटमिदं रिपोः कः कीदृग्बोनवतिवसगः कैश्चकलत्रैः प्रवीणः
त्वं बोधयः ॥ हेचतुरः स्मृतगवदको रनवचनौ सुरूपेत्ति ख्यातिं जगति महती कागत
वती ॥१३६॥ नागदरतः नागतनयः नागरमणी ॥ काकपदजातिः ॥ ३५ ॥ छं ॥ कामो
ड्डुर्धवतीमंगलवती कीदृग्गदाणां गतिः संबोध्या वदमस्य वेधनध
रः कीदृग्सवेत्यामरः कीदृग्वाल्मिकि वेश्मकोस्तनमुरो धत्तै स्वरैरुच्यते गौः
कीदृङ्नकदापि त्वं खरहितं वांछंति कं बोधितः ॥ कीदृक्कपां थकुलं तमोः
२=वाल्मीकेः मुनेः वेश्मकीदृक्=

२=स्तनरहितं=
२=स्वरैः देवैः=

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0. In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

३ उत्तरं। दीनरढी। दीनान्रक्षति नुंदलेवंदीलोत्तवति = उत्तरं। ढीरनदी। दुग्धनदी॥ = २ नारायनेन। सर्कदेत्यिप्रेसति २॥

दी
न
र
ढी

= नंदग्रहे =

= क्रमव्युत्क्रमाभ्यां =

तिलोमानुलोमाभ्यामुत्तरेणागतागतं॥ मध्यवर्णविलोपेन तज्ज्ञानेकप्रका

रकम्॥१५२॥ एवं देवच्छलं सर्वं त्रैसाधुर्लेवति कीदृशं गोविंदेनानि मिद्धिष

नं दवेश्मनिकांलेवद॥१५३॥ ॥दीनरढी॥ जैनानां दत्तिप्रकांगाह्यालेखको

म्मषिमल्लिका घनांधकारेनिःशंकामोदते केन वंधकी॥१५४॥ २ नालिकेरजा

ता॥ असुरसुरनरेंद्रैरुह्यते कासिरोलिंस्तनुं रपिभुवि वस्त्रे कांतिविस्ता

रमेति वदति कमलजो निःसेव्यते केन पुष्पांमधुरमसृणमृद्वीकानवे

ना
लि
के
र
जा

४ = उत्तरं। नालिकेरजाता। नालिकेराज्जाता = उत्तरं। जारकेलिना नारपरक्षदेवनेन॥

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0. In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

॥६॥ उत्तरं । हा । ऽहहक स्यागे = उत्तरं । आरा । चर्मप्रभेदिका । आरा चर्मप्रभेदिकेत्यमरः । = उत्तरं । हारः । मुक्तावल्यः । हारो मुक्तावलीत्यमरः । =
उत्तरं । हारावी । हा इति रावो यस्याः स्त्री इति । हा त्रासे दुःखे विषादे । हा विषादशुगर्तिषु इत्यमरः । उत्तरं । हा । दू इति शब्दः । = उत्तरं । वी । उच्च ध्वनि वी इति स्म
रो । ककारेण उच्यते शंभुः । इकारः कामः उच्यते । कामेन दग्धस्य तपोऽङ्गं गः कृतः । दृशो न मदनेः तस्मै सा कृतः । उत्तरं । हावी ।
हावो यस्याः स्त्री इति । हावो मुखविकारः स्त्रीणां इत्तरसे । अत्र छेकानुप्रासोऽपि । हावाः क्रियाः श्रृंगारजा वजादि इति उत्तरं । अवीरा । सूररहिता । = उत्तरं । रा । रा दाने उत्तरं । अवीमेषौ ॥

दुःखं =

को ऽङ्गः खीक अत्राह्वे वदति वदस्व चं कोरि सुखातवीदौ श्रृंगारीकी दृशः

= रणाग्रे =

कारणा शिरसि त्वदाङ्गमाप्नोति सेवां को दानार्थोक्तिधार्या शिरसि स्त्रि

मस्तके = = मस्तके = = युद्धकरतः = = प्रहारैः च = = इहकान्तिलाभिलेर्ल =

रसि को ऽद्धुधातः संप्रहृत्या शकी दृक्को ऽमार्थिनी खांत्यवति मदकः प्रायसः

= मं दोजवति = = निश्चयेन = = चंद्रः = = प्रिया = = कृष्णस्य =

कोऽङ्करादौ कस्मिन्मदाजते सौनिदनमुंडुपतिः प्रेयसी कामुरारेः । विख्या

= कमलासनकृष्णयोः = × =

तो वादनै कोऽङ्घ हिणमुरलिदोः कीदृग्गाखेटिकास्त्री कीदृक्कै वां चिराजा

मया मे = = निर्णया = = = ॥ १५१ २८

समितिगतजनाः केगतो कश्च भाव भावीदाराः ॥ रसवृतो न द्धजाति ॥ प्र

× उत्तरं । अवी । मेषौ । = उत्तरं । अवी । ता । अस्पृष्टहा इच्छा यस्याः सा । इहत्व अवीहा जवति । = उत्तरं । राः द्रव्यं । = उत्तरं । राहो । यह विशेषे =
उत्तरं । इ लक्ष्मीः । = उत्तरं । वी । पक्षिणो । अखीत् । हंसगरुडौ । = उत्तरं । वीहा । वयः पक्षिणः तेषु ई हा इच्छा यस्याः सा तयोक्तौ । = उत्तरं
वीरा । दुरा जलं । किगला इरा यस्याः सा वीरा विजला । दूरान्तूवा ह सुरासुराश्च यस्या दित्यमरः । = उत्तरं । वीराः । सूराः । = उत्तरं । वीका इति
व्रजनयो एव एकोनविंशात्कुत्तरा । लि अत्तरत्रये वर्त्तते । =

५ = आखेटिकां । आ
खेटो विद्यते यस्याः सो
आखेटी या खेटोमृगया ।
स्त्रियामित्यमरः । न स्य
पत्नी आखेटिका स्त्री
कीदृग्भवति =

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0 In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

१=व्यंगं विगतांगं चरणरहितं=
उत्तरं। खंगगनं। उत्तरं। नोखंज।=उत्तरं। खंजनाः। खंजरीटाः॥ खंजरीटस्तुखंजनः इत्यमरः। पक्षीजीवविशेषाः=

=चरणेण= =संबोधय= =जगतस्य=
किमिनंतत्तसाख्यातंपादेनचंगमाद्धयाजगतोलोचनानंदकेतव्वविघ
नोयस्मोरखंजनाः॥८॥उरस्थलंकोश्चविनापयोधरंविराजितेसंवोधय
=सर्प्प=
मारुताश्यनमूावदंतिकंपत्रनसंतवंजनाःफलंचकिंगोरवध्वकुचोपम
१६० =वाहुल्येन= =पामरजनस्य= =जगति=
म्॥१॥नागरंगम्॥प्राजेणनीचलोकस्यकःकरोतीहगर्वितम्॥आदौवर्ण
१६१
द्वयंदत्वाब्रूहिकेवनवासिनः॥१॥शवराः॥१॥सानुजःकाननंगच्छ
१६२
कैकसेयान्नयानकःमध्येवर्णद्वयंदत्वारावणःकीदृशोवद॥धैर्यवंसोत २०
३=उत्तरं।नापुमान्।=उत्तरं।नोनाग।=उत्तरं।नागरं।उत्तरं।नागरंगं।=उत्तरं।राःधनं=उत्तरं।सवराः पुलिंदाः=
=कैकसीरावणजननीतस्याःनंदनान्कैकसेयान्।= १=उत्तरं।रामःश्रीरामचंद्रः।उत्तरं।राक्षसोत्तमः।=

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0.In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

१=उत्तरं। मालिका।=उत्तरं। कालिमा। कृष्णत्वं उत्तरं। हे काले बलद्। अलिनां। भ्रमरेण।=उत्तरं। नालिका। नालैवनालिका=
२=उत्तरं। दंष्ट्रा। लेदंष्ट्रा वटवृक्षा नायस्प तत्=उत्तरं। दंतो कपटे। नंदं। कल्पाणां=

=चंद्रशकलं=

डुत्पलस्य॥ १५५ ॥ मालिकानालिका॥ हिमांशुखंडकुटिलोत्पलधवलंत्व
=सक्रौ= =अर्द्ध=
द्वरादग्रलवस्यकीदृशम्॥ विद्यादवर्णपदमध्यसंस्थितं नकंकरोत्यै
१५६ =वसंतसमयं= लघु= =उत्कोपि
वृजिनःकरोतिकिम्॥ ४ दंष्ट्रा नम्॥ वसन्तमासाद्यवनेषुकीदृशोपिके
लेत्शोत्तंनेः= =आम्रवृक्षाः=
नराजंतिरसालवृक्षाः। निरस्यवर्णद्वयमंत्यमध्यगं तद्विषांकांत्यत
प्रि= १५७ २८
मातिप्रियकाः॥ ५ कांतगिरा॥ गतप्रत्यागतजातिः॥ ३ ॥ आदौमध्येत
१५८
थांते ... तेवर्णजातद्वंग एकद्वित्र्याद्यतोदत्तवर्द्धमानत्वरंदितत्वौ॥ १
१=उत्तरं। कांतगिरा। मनोहरेस्वल्पवचनेन।=उत्तरं। कारा। बंधनगृहं। कारस्पाद्धनालयद्रलमरः। उत्तरं रा। रा का। पूर्णचंद्रापूर्वे राका
निशाकरद्दलमरः।=

४=सन्तूणं=

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0 In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

१=उत्तरं। किंशुकं। पलाशकुसुमं=उत्तरं। शुकं। कीरं।=उत्तरं। कौवलाणं=
२=उत्तरं। शिमकरो। चंद्रे=उत्तरं। मकरे। मत्स्यविशेषे।=उत्तरं। करे हस्ते। उत्तरं। रे=
१=असतीस्त्री=।समुच्छितेपति=

पंकजसंसंबंधिङः॥ किंशुकम्॥ समुद्यते कुत्र नद्यां तिपांष्ठलां समुद्यते
कवेचयंत्ववेजलात्॥ समुद्यते अवतिचापजातारिः प्रदीनसंवोधनवा
चिकिंपदम्॥ १९६ शशिमकरौ॥ तपश्विनोत्यर्थमदासुखाशव्दांवनेष्ठकस्मै
स्पृहयंतिसत्तमाः दृदांघवर्णहितदांनिरस्यतोःसदास्थितंकुत्रचसंच
मिष्यते॥ १९७ रतपसे॥ ७॥ पुरुषः कीदृशोवेत्तिपायेण सकलाः कलाः मध्य
वर्णद्वयंत्यक्त्वावृद्धिकः स्यात्सुरालजः॥ १९८ धनागरिकः॥ ७॥ सुगंधिवक्त्रोपि

२ उत्तरं। तपसे। तपस्विराय।=उत्तरं। सो। सकारे।=१=सुगंधिचतद्वक्त्रंचतेनअर्पितिसंदंघनं। घनं निरंतरं स्तोइंद्रसमर।
दोहदंयस्यवचिन्हंयेषांतेतथोक्ताः=

४=स्पृहौष्ठलौक
र्षति=

धनकारस्पला
वःमर्त्ये=

१=उत्तरं। नागरिक
चतुरः।=उत्तरं।
नाकः। स्वर्गः=

२८

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0 In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

२=उत्तरं।लवली।लताविशेषः उत्तरं।लवलीलया।लवः पुत्रः तस्य लीलया क्रीडया। = १ दिवक्रीडायां दिव्यतीति देवी=

उद्याने=
मः॥ त्वाधत्ते वियोगिनी गंडस्थलपांडुफलानि का॥ द्वौ वर्णौ च विधायांते सी
=कृष्णस्य स्त्रिया= स्त्रिया=
ता दृष्टा कथा लवेत॥ १६३ ॥ पल्लवलीलया॥ २॥ विष्णोः का वक्षस्थलाद्देवी लोकवि
१६४
तदपावनी। वर्णावाद्यंतयोर्द्वावाकः स्याद्स्थलवाचकः॥ समानः॥ व
३५
र्द्धमानाक्षरजातिः॥ ॥ आदितो मध्यतोंऽतात् द्वाद्यं ते वर्णजा तदः॥ ए
१६५
कद्वित्र्याद्यक्षरैर्हीयमानाक्षरं हि तत्॥ वसंतमासाद्य विकासि राज
=पक्षिणां=
ते वनेषु किं वल्लरपुष्पमेचयतां विहंगमं कं च परिस्फुटाचरं वदंति कं
१=परिस्फुटानि अक्षराणि यस्य सतथोक्तः तं=

२=उत्तरं।मालक्ष्मी। उत्तरं।समानः=

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0 In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

१=अन्योन्यान्तरवर्त्तिन्या। अन्यो न्यं च ता तिस्र आत्रालिच तेषु वर्त्तते दूरे वंशी ला या जातिः तया। अन्योन्यान्तरवर्त्तिन्या। निरंतर शृंखलाबं
धः। तस्य चक्रदारणद्वयमिति ग्रंथपरिपाटी। प्रथमं तु अत्र रद्धयेन अक्षरं ततश्च द्वितीयं तृतीयमनुसरत्यक्षरं। नवति। द्वि
तीयं चतुर्थं। चतुर्थं च चतुर्थं पंचमं। पंचमं षष्टं। षष्टं सप्तमं। अनुस्रसत्यक्षरं यत्र नवति। सा निरंतर शृंखलाबंधः। तस्य च उदाहर
णद्वयं। पयोधरसमयः परागरंजित इतिवा। अथवा एकांतरितया। एकं अक्षरं अंतरितं कृत्वा वर्त्तमानया जात्येत्येषः। आद्यक्षरं
तृतीयमक्षरमनुसरति। तृतीयं पुनः पंचममनुसरति पुनश्च व्यावृत्या द्वितीयं। चतुर्थं। चतुर्थं षष्ठमनुसरति। एवमेकांतरवे

१ सरस्वती॥ घटितेह्न रजातिः॥ ७॥ अन्योन्यान्तरवर्त्तिन्या रेखया नंतरितो थ
वा। शृंखलाबंधहेतुत्वो ग्रंथिमान्नागपाशकः॥ २ पवित्रमति रुचिरक
=जगति=
किमिदं किंचनदामंत्रणं व्रवीति च रणी धरस्थं किमं जीर्णं संबोधनमूं हरि
=महेसेन= =युद्धे=
वेदति को जितो मदन वैरिणा संयुगे तनोति ननु कः शिखंडिकुलतां
१४
डवाडंवरौ॥ पयोधरसमयः॥ ७॥ तापान्निर्लपिते न किं परिचितं रंगेय
तिघ्नंतिके कादृष्टावरवाजिवाहन विशेषका पूर्णचंद्रोदया कावद्रां त्रि

२=शिखंडिनां मयूराणां कुलं वृंदं तांडवस्य अंग विक्षेपमात्रस्य नर्तनस्य
आडंवरं आरस्तटी=

१४ आद्यं वर्णं विहाय द्वितीयाक्षरं ततः आद्यं द्वितीयमनु
सत्यक्षरं पुनस्तदेवाक्षरद्वयं व्याक्रम्य तृतीयं। पुनः साम
स्त्येनापि जवति एवमन्यदप्यूह्यं।=

१=अनुरं। पयः जलं
ड धुवन। अमृतवा
तारं। तोयो घातुरं
तः पर्व हि पर्व तु।=
उत्तरं। सिरसा। लोकेर
सः। अन्नमस्त इति व्य
वहारः। उत्तरं। हि
समा। मया। लक्ष्म्या
सह वर्त्तन इति समः
तस्य संबुद्धिः हे सम।=
उत्तरं। मयः। दैत्यः।=
उत्तरं। पयो धरस्स
मयः। पयो धराणां
मेघानां समयः का
लः।=

नो शरदा ना
वमेकांतरित
खला। ग्रंथिमान्
ग्रंथयो विद्यते य
स्य स तथोक्तः। स
नागपाशकः। ए
कस्मिन्नेव पदे अ
क्षरद्वय विहा
य। ततः अथोला
वेन अपराक्षरं रु
द्धं। पुनश्च अंस्य
क्षर द्वयं वा विहाय
ततश्च अक्षरं नाव
नश्चान्तरं। ततश्च
पुनः सामस्त्येनापि
एवं नसति ग्रंथि
मान् नवति। अथ

२८ वा

CC0 In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

१५=उत्तरं। केसरद्रुमाः। बकुलवृक्षाः। नितंबिनीनां विलासिनीनां सुगंधिवक्त्रसंयोगेन बकुलद्रुमाः कु-
सुमिताः नवंतीति= उत्तरं। के। मस्तके= १६=यजमानेन। यष्ट्रा। यष्टृ इत्यत्र यजमानश्चेत्यमरः=

=विलासिनीनां=

तसांद्रदोहदनितंबिनीनां नवचुंबकैर्विकासिनः। विद्यासवर्णं ष्ठ्वरौ न सं १५
नवानुशिरोरुहैः कुसुमसदाख्वितं वदा। केसरद्रुमाः। यजमानेन कः स्वर्ग
देतोः सम्यग्विधीयते। विद्यायोद्यं तद्योर्विसर्गे विंच वाख्वितं वद। केसरद्रु- १६
मौग विधिः। दीयमानाश्वरजातिः। १६। पादानामादिवृत्तैर्द्वादशैः स्या-
दुत्तरं तरमू। घटितोत्तरमित्याहुधर्मद्यासोदयात्र मं। १७। सर्वविद्यास- १८
मारंतैरनमालैवं संवृता। सकंठप्रभणो पाजैस्ती वैरादैरजका स्मृता।

१८=उत्तरं। यागवि-
धिः। यज्ञविधिः।
उत्तरं। गवि। गवि गो-
वैपरे। पल्लवं तं=

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0 In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

२=उत्तरं।हिनाय।रिवृद्ध।=उत्तरं।परे।सत्रवः।उत्तरं।राका।पूर्णिमा।=उत्तरं।नो काल।=उत्तरं।नीरापकारेण।नीररहितेन=

नीरापकारेण

।अपिपासाजनितं=

परेषामू।पूर्णचंद्रंवदतिवृदका।पृच्छतिस्नानचर्त्तुंः।केनोदन्याजनितं

अधिकं=

समंकष्टंमाप्नोतिलोकः॥४नीरापकारेण॥कासंबुद्धिःसुतटनवतोवृ

४=नवद्यंवदीया=

द्दिष्टवामिसम्यकूप्रातःकीदृशवतिविपिनंसुमवृद्धैर्विहंगैः।लोकः

कस्मिन्नुपश्यतिमुदंकावद्वीयाजश्चित्रीप्राप्तोलोकोच्छितमिदंसुखं।

जंजनाकीदृशोन॥५वीहारसेविना॥६॥एकांतरतिशृंखला॥शृंखला।

=विचक्षणजनवती= =निंद्या=

तिः॥७॥गोष्ठीविदग्धजनवत्यांपिशौचनीलाकीदृशवेतरणिरत्यिमष्ट ३०

२शत्रुत्ति= =१सूर्यकिरणेषु=

१=उत्तरं।नोवीर।नो सूर।=उत्तरं।रवि।रवःशब्दःअस्यास्तीतिरवि।=उत्तरं।हासे।=

उत्तरं।सिना=उत्तरं।वीहारसेविना।विहारंसेवतइतिविहारसेवीतेनवीहारसेविना=

वीहारोदेवतालयविशेषः।=

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0.In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

२=उत्तरं।पयः।पानीयं।=उत्तरं।योधाः।सुभटाः।=उत्तरं।धाराः।अश्वगतयः।=उत्तरं।राकांसर्स्रिमा।=
उत्तरं।काराव्वं दिग्गह विशेषा।=उत्तरं।पयोधाराकारा।पयसः।पानीयस्यधारातयोसदृशा।=

पयोधराकारसमृद्धः

परागरंजितः

५=उत्तरं।परा।उ
त्कृष्ट।=उत्तरं।गोरा
ग।हे अरतिलिमनु=
उत्तरं।व्हिषं।=उत्तरं
रंजि।रंजनरागो।र
ञ्जितेतद्वीलेरंजि=
उत्तरं।जितः=पराग
रंजितः।परागःसु
मनोरजः।इत्यमरः।
पुष्परजरंजितःइत्य
र्थः।=

करीजनैंप्रणमतैवेरमोदरेकीदृशीचीतांशोःप्रतिलातिसूक्ष्मपटल
छिद्रांवतीसंसदचिः॥१७५॥ पयोधराकारा॥ब॥ स्रवतिजयिनीकांजौसेना
कलांधरत्रूपणांवदतिकिमहि:पुष्पंकीदृक्कुसुंलसमुद्भवमूं॥ महति
समरेवैरीधीरवद्यावदकिंकृतःकमलमुकुलेह्रंगःकीदृक्कुपिवन्म
धुराजतौ॥१७६॥ परागरंजितश्च॥छा॥ अन्योऽन्याश्रुंखला॥ आह्वानंकिंचवा
तिहितरोःकस्यांचित्प्रश्नविद्याःपादःकार्यंकिमपिनकलौकेवेतैके

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0.In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri.

१=उत्तरं।श्लोकः।=उत्तरं।लोकः।=उत्तरं।ठकः।गृहं।=उत्तरं।जलं।= ५=इदानीं संस्कृतप्राकृतवं संस्कृतापभ्रंशं संस्कृतमागधि
कं संस्कृतपैशाचिकं संस्कृतलौकिकं इत्येवं पंचप्रकारं दर्शोदाहरणोपेतं चित्रमभिधातुं संस्कृतप्राकृतसंस्कृतापभ्रंशसंस्कृतमा
गधिकसंस्कृतपैशाचिकं संस्कृतलौकिकं इत्येवं पंचविधं दर्शोदाहरणोपेतं संस्कृतमप्यभिधातुं पद्येनैकेन चित्रस्य लक्ष
णमाह।भाषाभिरिति।संस्कृतप्राकृतेत्यादीयमानां भाषाणां ताः ताभिः भाषाभिः यत् चित्रितं स्यात् सं तत्र चित्रमिति इष्टं ति।प्रश्न

जंजगदंगसंगतमूं॥१श्लोकः॥ठा दादमानादरमूं॥कामनोगनायदा
सिवद्दसोहदा॥१भीवरजायाँ॥कीदृशीकीदृशीनसा।कलाचंद्रमसः
सदाकेरिसीकेरिसीहोइकदेहिकलकंठिआ॥१वालाराङ्मलीमसा
ठागतयत्यागतम्॥भाषाभिश्चित्रितं स्यात्संस्कृतप्राकृतादिभिः संतद्धि
चंतदिछत्रिसंभुदं वैकभाषया॥१किंनस्या कीदृक्षं मदनोपि दृताद
=समुद्रस्य=
यसजलसरोः दिणमणिकिरणफंसणपडिनदृंहोइ किंगोसो॥१क

१=पक्षिसस्य= १=दिनकरस्पर्शनिप्रतिबुद्धं= मणि १=उत्तरं।कंउदकं।= १प्रभाते=

पद्येन संस्कृतेन प्रश्नः किंच प्राकृतेनापि प्रश्नः उत्तरमपि तथैव।अत स्त्रितं।एकभाषया प्राकृतादिभाषया यदुत्तरवचनं तत्सं सर्वं चित्रं तालेवापि कृजातिरिति ज्ञायते=

३१

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi.

CC0.In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

तारकविरहिता

१= दुर्वारः यो सौ दर्प्पः। तेन दलितः खंडितः अमरनायकः इंद्रः यस्या सा। दुर्वीरदर्प्पेण दलितेंद्रा। सुरसत्रुचमूः दैत्यसेना। गुहेन स्कंदेन कीदृशी अकारि। अतानि= २=उत्तरं। कविरहिता। आद्यं वर्णद्वयं विहाय अपरैर्वर्णैः क्रमेणोत्तरं।=उत्तरं। रविकरता। अंत्यं वर्णद्वयं विहाय अपरैर्वर्णैर्व्युत्क्रमेणोत्तरं। करता वः करतारवेः करता।=उत्तरं। तारकविरहिता। तारकासुरेण विरहिता अकारि=

कासूदांसि दुर्वारदर्पदलितामरनायकापि कीदृश्यं कारिसुरसत्रुच

=कार्त्तिकेयेन= तीरस्थिता=

मूमुहेना ॥१॥ तारकविरहिता ॥ छ ॥ कीदृक्रूपैरूपदतोन्नवति द्विनीत्रा

=जगति= पिता=

पृछतां नुश्च इदकिंगदितंपवित्रं विछिन्नपाणिचरणोजनको यदीदं

कथिता= १८०

कीदृक्रूपैरतिहितः सपुमान्नुनः स्यात् ॥२॥ वंगतनयः ॥ छ ॥ नागपा

शजातिः ॥ छ ॥ वर्द्धमानः पुनरत्रापीदम् ॥ कः कवीन्द्रहृदिवर्त्तते स

दा वकश्चन मिपतिना सुरद्यातौ किं निशासु जनितां तिसेवते कः सस

३= अंत्यवर्णत्रयं विहाय आद्यात्त्यां वर्णास्त्या मुत्तरं। विगतमोनत्वात् त्रिंगयस्य।=उत्तरं। गवां। अंत्यं वर्णत्रयं विहाय आद्यात्पांसे
वल्मुक्रमात्पामुत्तरं गोः संबंधिगवां। घृतादि।=उत्तरं। वंगतनयः। विगतं अंगं यस्य तस्य तनयः ८=

वगतनयः

१= विछिन्नौ पाणी चरणौ यस्य स तथो क्तः।=

२= उत्तरं। गतनयः आद्यं वर्णं विहाय अपरैर्वर्णैरुत्तरं। तः नयः चाङ्गुलिपयस्य तस्य।=उत्तरं। हैयं गहेयामना=

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0.In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

१=उत्तरं। विसं। आमगंधि।=उत्तरं। तं। तकारं।=उत्तरं। अणु।=उत्तरं। विसंतमणु। विश्रांतमनाः।=
२=उत्तरं। रं। सुखं।=उत्तरं। अलकं। चूर्णकुंतलं।=उत्तरं। मा। लक्ष्मीः। उत्तरं। अलं। अत्यर्थं। ते। नक्षत्रे।
उत्तरं। समलकम्मालंते। समरकर्मारतः।=

पंडिताः= ॥कीदृशाः= सुजने= सुजनः= भवति=
कं विद्वांसः। अतिलघुवाचिपदं किं केरिससुअणे सुजणे होइ ॥ १८७ ॥ विसं
तमणु ॥ छ ॥ संस्कृतापत्वं सः ॥ किं सुखमंकः प्रायः केशविकारं चकार
दीप्तिः= रोचते= वीरपुरुषाणां= ॥ १८८ ॥
रेदेपिता ॥ कथमीनाः कस्मिन्नित्रियं कोलुबइ वीलपालिसाणं ॥ परमल
कम्मालंतेसो ॥ छ ॥ कः सर्वे रमसुतइतिविख्यातः दृच्छति स्फुटं दहरिणः अ
अतिनवनगरी च= समभगु साधवः= केन= उद्भाति= ॥ १८९ ॥
हिणवणयलीय समभंगसाऊणो केण उज्झइ हइ ॥ ह कलत्तपण ॥ छ ॥ संक
सर्वदिविधितिष्टितानन्यस्यपः तस्य=
तयेयाचिकाः कोपाकूणं किमरुणाग्रसरस्य हवेकाष्टाप्रतिष्ठित तनोस्य

२=उत्तरं। त्ताएण। तोमृत।=उत्तरं। कलत्तः कविन्नाव कल्पमरः।=१=अरुणः अग्रेसरो यस्य सः पुरोगतो गेभुसर्वद्रुतिअलग्वि
धिवैकल्पिकइति ज्ञासः यस्य तस्य सूर्यस्य=
उत्तरं। कलत्तएण। करत्नयेन।=

२=रूपस्य=

३२

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0 In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

१=अलवणं। लवणरहितं=उत्तरं कमलवणं। कमलानां वनं मेत्र

२=स्वेच्छाकारो=

नविद्यते वयः वकादिपक्षिणः

नवणे कं=उत्तरं। नोसाम। आमेन नो

३=नयं प्राप्तं
ति=
६=उत्तरं सरदा
व। दंतसहिता
उत्तरं। जवता। र
त्तना। अथवनरहणे
।=उत्तरं। चिदव।
दवा निरहिता।
उत्तरं। अतिःस
र्पः।=अोकुल्म=

मलवणम्॥ कामस्य हितं॥ वुकी दृक् श्रृछति रोगो निचाखु किं चाति॥

को नं गोवदति मृगः खेगम्म इकैसारविणा॥ रुत्र विसामि लामिरणा॥ छ॥

संस्कृतप्राकृतं॥ पादो विच्यति कीदृशा दरिगजा दंतप्रहीणा गजाः॥

पृथ्वी संप्रति कीदृशा नृपतिना राजा चती राजतो॥ प्राजः प्रा हपिं कीदृ

शा गिरितटी धत्ते चकः कं जलेमज्जसे वलियघण च अदिणेजा हंसरा

केरिसा॥ सरयं दं चता विदवा हिरा॥ कंतं कीदृग् अमंग दंतच्च वंच दंति

१=उत्तरं। सरदा दवता विद वाहिरं। शारद्वता पित वाह्यप्रदेशं= १=कृतं छिन्नं=

गोणसहवर्त्तं
इति।=उत्तरं न
नवं।=उत्तरं। नो
पया नो एण। नो
मगा=उत्तरं। इः
मदनः।=उत्तरं
अविसाममनसि
रेण। अविश्राम
क्रमणत्रीलिनः।=

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0.In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

१=उत्तरं।अः।अकारः।=उत्तरं।पा।कृस्तो।=उत्तरं।अवं।प्रत्याहारविशेषं।=उत्तरं।मारं।मदनं।=उत्तरं।यादाः।पदप्रतिपद्य
परिग्रहावादाइति।=उत्तरं।नोवेत्तोपहतन्।=उत्तरं।हितियस्मात्कारणात्त्वद्दति।=उत्तरं।अप।नोसखि।चमारं।मृदंगं।मूर्ज
रथरिथ्यावुचम्मारशब्देनमुरजविशेषः।तंवादावेहि।तंवादय।मतिभीतिपाठे।नर्त्यतुंएतिस्वकिंवदति।अएमृदंगं
वादय।=

२=इह।जगति=

ईश्वरस्य=

अएवंमारंवादवेदि।छ।।३।।ढुंकः स्यात्पुरुषवचनः कुंडलेकोसमरारे

समुद्रात्= कृष्ण= उधृतवान्।। नारः= हुडिका कुंडिकाच= च।नास्ति= नोनराः= कर्ण=

कामंलोधेहरिंदहरद्वीवधःपुछंतीदंडीकुंडीअणसिनरंडाकोस

अस्माकं= इत्थं= ये= पृष्टाः= तेपुनः= परिहार उत्तरं= कीदृशाः= ददति=।१४।

अम्हाणएत्थजेपुच्छिल्लातिसुणपरिहारुत्तरंकोसदेहा।।४।।नदीकूलारसं

४३ कः निवसति= स्वच्छंदं= हेसुंदरगिरिगहनकुंजमध्ये=

क्तालौकिकम्।।चित्रजातिः।।छ।।कोणिवसइसच्छंदंसुंदरगिरिगह

सह= अर्जुनेन= योधुं= सिद्धिगमनः= कीदृशः= अन्ततः।।१५।।

णकुंजमज्झम्मि।सहअज्जुणेणजोधुंसिदिगमणोकेरिसोकुंजो।।५।।सरह

कां= कारयति= मनः= पत्युः= गुणगणयोवनस्याघनीयस्य=

सवराहवग्गो।।छ।।दरइमणंपइणोगुणगणजोघणसलाहणी।अस्स

२=उत्तरं।सरहससवराहवग्गो।।सरजाः।अष्टाःपदाः।जीवविशेषाः।ससाशशाः।वराहाश्चतेषांवर्गः।=उत्तरं।सरहससवराहवग्गो।।सरजसं
यथास्यात्।शवराहनेशावरसंग्रामेअग्रयःश्रेष्ठः।।भेदाः।किराताशवरपुलिंदाम्लेच्छजातयइत्यमरः।=

४=स्कंदः।कार्त्तिकेयः।अथवा।वसगमणोइतिपाठे।वृषगमनःईश्वरः।=

१=कुंडलंकर्ण
वेष्टनमित्यमरः।=

२=ना।पुमान्=
३=नाहीकुंभार।
नास्तिकुंभकारः।=
उत्तरं।अहो।मर्त्या=
उत्तरं।कुंदपुष्पी।=
उत्तरं।हेनार।=

२३

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0.In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust eGangotri

३=उत्तरं।चातकं।स उत्तरं।कातरं।अधीरं।=उत्तरं।कं मस्तकं।... तेन ... तुरंगमा तरंगं=

...तरं।कपिल... / ...।कपेः वानर / ...लपनं मुखं= / ...तरं।कपिलपनं। / ...पेवनं।कपिल / ...ने वर्नंदस्य / ...=

=आप्तं= =ह्लोतां= सगरस्य राज्ञः= =पुत्रैः= =क्षिपविस्फि= =तुरंगमार्छे=

मानपाचौ।पत्तेखणेणमरणंसगरस्सरमो।पुत्ते।हिंकिंपइसंदेहितुरंगं

७०== =मेघा= संध्यामाल=

मज्झौ।कपिलपनं।७०।कंपीणयन्तिजलदा।सेन्यंकीदकूपवाऽत्तेसमरा

=ग्रीवा= ।।कदस्य विद्ध= कीदृशं= भवति=७१ = = =

त्ती।धत्ते।शिरोधरां।किंतुहसिरंकेरिसंहोइ।७१।चातकंकातरकं।७२।

संस्कृतमागधिकां।७३।कोवक्षोधः।कजलविस्तताकंचदीर्घादिसंझंपा

डंबुहः।कमंजय।दसौ।तां।क्किंपैः।कोकिदंतौ।ग्रामं।च्योविः।कुथदा।विद्दि

या नर्गिहं= पति= स्त्री= सापि= वक्रिः कीदृशा= १९२

तं।किंपदंदेहवाचिंजोणं।झेतंइयेइमहिला।सा।विवोह्लेइकीसा।७८

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0.In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

१=उत्तरं।वलाहकविलेन।त्तोवराह।कपिलेन।=उत्तरं।वलाहकविलेण।त्तोवलाहक।मोमेघ। विलेनरध्रेण।=२=उत्तरं।नलकलंकेहिं।नराणांकरंकै।अस्थिजेर्देः।=उत्तरं।नलकलंकेहिं।नरकस्परंकैः।दीनैः।=

केन= हता= सगरस्तुता:= केन= जनः= विशति= पातालं= १९९
तं।केणहआसअसुआकेणजणोविसइपाआलं।पवेलाहकविलेन

धवलो।जुलैः।स्फतिर्मलौ= शोभते= पृथ्वी= श्मशानप्रदेशस्य= नरकस्य= नृत्यापा
छाधवलुजलेहिकेहिंसोहइधलणीमसाणदेसस्सोणिरयस्सलरक

ला= । कैः परिवेष्टिता: नवति= २००
वालाकेहिंपरिवेढिआहोति।नकलंकेहिं।भुवयेयाचिकं।।त।वेरी

पृच्छति= भगाने= राजते= रूपः= लांघ ने कैः सम्पानि= । न कैः समर्थ्यते= । निम्बि
पुच्छदिककनेयचतिकसनोखनोकेहिंसच्चाइंपिणकेहिंसमफतिणि

तं कृता लूपि= २०१ = = किंआप्प= सटजनः= मरणेसति= हतप्राण:=
हित्रंकइअपि।।हअहितपरकेहिं।।ठापत्त्रणकिंफटअनोनिधनेहता

अर्द्धासनं= तजति= तंजनिष्टधनस्यदुःस्थस्य= लुकोः चोरत रङ्कुखसताति= पापा:=
नाअद्धासनंफचतिचंपनिसूतनस्सो।तोत्त्रणखोरतरडुखसआइंपावा ३४

२=उत्तरं।अहितपरकेहिं।हेअहित।हेशत्रो।पद्यातिः।अर्थीलखकैः।अहितपरकेहिं।अहितपद्धैः।शत्रुपद्धैः=

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0.In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

१=सरिसवउवाओ ... उकोच ध्वरेव वघुको
सवज्ज्या।सर्षपकृता।=

कतटचटेति। शब्दः= २ यथा= =कुलासःवकाय:= =कीदृशाः= नवंति=
कअचडचडत्तिसद्दाउअसमंकेरिसा होंति॥४५॥सेरिसवउया॥ ठा॥

पाणिग्रहणानिवसनवस्त्रं= ननुशोभते= कै:= मंडितं= साहसेनवुजमपि=
अद्दपाकतमु॥पाणिग्गहणाणिअसणुसोहइकेहिंमंडिअजंसाहुसु

हेवीरः= रिपुवलश्चनुसैन्यं= कै:= खंडितं= ९६
वडुवीरतहवहरिअबलुकेहिंखंडिअगो॥३समरंगणेहिं॥ ठा॥ र

कैन= उच्चारनं= क्रियते= युवतीनिः= मानुषः= केनः=
सिअहंकेणउच्चाडणुकिज्जइजअरइहिमाणसुकेणणविजइ॥ ति॥

भूषितःलोकः= हर्षो= केन सुखयति= एषः। प्रश्न मम चिंतुवनं =गीयते= ९७
सिअलोनखणिकेणसुहिज्जइएउपपुमजतिजअणिगिज्जइ॥४

== =सूकरः= मेघं ध्यछति संघोपि= तं तथा= सूकरं
नीरसरायएण॥ अद्दापत्तंगंभसुअलोमेदंपछदिमेहोपितंतधासुअ

१=नीरसराएण।नीरसरावेण।नीरसशब्देनुत्तरं।नीरसरायएण।नीरसरागेण।रागःअनुरागःनीरसश्चेतसमनुष्येतदास
ज्ञ घ्यज्यते।=उत्तरं।नीरसरागेण।नीरसयुक्तेनशरावेण।सरावोवर्द्धमानकःइत्यमरः=

२=उत्तरं।समरंग णेहिं।समानराग करणैःतुल्यरंजनैः =उत्तरंसमरंगणेहिं। समरांगणैः।समर भूमिभिः।=
४=उद्गज्यते।नीरसे चेतरागोन्नवतिन त्तायुवत्याभुमानुज हगवान्क्रियतद्धत्य र्थः=

९१विं×
४=रसिकानां।रागि णांभुरुष्याणां।=

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0.In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

१=यत्र वाक्ये पुरुषार्थप्रतिरूपासके ।= १=अन्यवाक्यं वाक्यांतरं । तस्मात् वाक्यांतरात् ।= १सा प्रहेलिका ।=
२=पूर्व्वजघनस्थलं जघनप्रदेशं आश्रितः ।= ३=प्रसूतनं ह्रादीनां ।=

आछादनात्=
र्थसंगोपनात्तां अन्यवाक्यांतरादर्थः कथ्यते सा प्रहेलिका ॥ २०५ ॥ सा द्विधा
कथिता= प्रश्नशास्त्रे=
र्थी च शाब्दी च प्रख्याता प्रश्नशास्त्रनैः । आर्थी स्यादर्थविज्ञानाच्छाब्दी श
२०६
ब्दविसंगतः ॥ २ तरुण्यालिंगितः कंठे नितंबस्थलमाश्रितः । गुरूणां स
समीपेपि वारंवारं २०७
न्निधानेपि कः कूजति मुहुर्मुहुः ॥ २ पानीयकुंभः ॥ आपांडुपीनकठिनं
२०८
वर्तुलं सुमनोहरम् । करैरांमृद्यते यर्थं किं हृद्यैरपि सस्पृहैः ॥ २ पक्व
संकोचे
बिल्वफलं ॥ आर्थीजातिः ॥ दूर्वारवीजर्ये संसृपिवदिकापुस्तस्तांक्ष्पा

३=आ । समंतात् पांडुगौरं । पीनकठिनं । पीनं ।
स्थूलं च तत्कठिनं च ।=

१=द्विधा । द्विप्रकारा=
२=अर्थमात्रपरिज्ञानात्=
२=शब्दस्पराच्छीद्र त्येवंरूपस्य वितं गतः विशेषविच्छेदात् । छीद्रत्यपि तु वनीति शाब्दी प्रहेलिका=

३५

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0 In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust eGangotri

१=उत्तरं। वि... ...तेनियुक्तं।=उत्तर
विषमरणं।पाशिद्दानां तेन ...विषेनमरणं नवती स्त्री।=

मोहांधकारगहनं= कथ्यः यः लभ्यते= २०२ = =
मोहंधकारकद्दनंनपकिंलुफेति॥१९२॥विषमरणं॥ग्रुद्धमागधिकं॥जा या=
न जानाति। निद्राविकलासती कीदृक्= उच्यते= वृद्= सूचा= यः तिलरूपपान=
णत्राणइणिदानेपलिसा किसिवुझइवोल्लिरैसंनालिंजोतिलसरि
पीडयति= योनी= कीदृकु लप्पते= सः विद्यानी= २०३ = =
सवपीलइजोणीकोसन्नणिजइसोविमाणी॥१९३॥सुतेल्ली॥ग्रुद्धलोकि
१९४ = =
कंसंग्रुद्धजाति॥१९४॥एतावतैवदिड्मात्रं प्रश्नानांदर्शितमया॥छेनदि
मादते= = २०४
नत्तिमायंतितविदेसत्तंवहृवतां॥१९५॥इतिश्रीधर्मदासविरचितेवि
जपती= = १८ १५ =
दग्धमुखमंडनेरतीयःपरिच्छेदः॥छ॥यत्नीकृतार्कमपर्थस्वरूप
१=कंगरादिरूपसमर्थस=

२=उद्यतां।तद्भूतां।विचार्यतां।=

४= एतावता उक्तो स्या। एतावन्मात्रकथनेन प्रकारेण यया जाता।=

२=उत्तरं।सुतेली। सुस्त्रिताला।लोके पि सुतेली ति उच्यते= उत्तरं।सुतेली सुतेलिकाः।=

१=कमपि स्वरूपं। द्विरूपं=

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0.In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

१=अं अपि विरोधः। गृहे गृहे व्रजति चेत् सा सकलप्रियाकारिणी कथं। इत्येकः। वध्यते चेत् मुक्ता कथमिति द्वितीयः। उत्तरं पास्ता
रिः। सा गृहे गृहे व्रजति। सकलानां घूतकलाविज्ञानां प्रियां च भवति। रणे वध्यते मुच्यते चेति विरोधपरिहारः। अत्र स
कलेत्यत्र चाद्य विलंगतः। आदौ विशेषार्थी वगमाद्रा। अदौ च एवं उत्तरयरूपप्रहेलिका जातिः।=

गृहे गृहे= व्रजति= =सकलप्रियकारिणी= यथा= तव= =वैरिलोकस्य नारी= वध्यते=
रिघरि वज्जइ सअलपिआरी। जिम तुह वैरीलोअह नारी। वज्झइ मु
मुच्यते= रणे एकाकिना= तथा= जानीत= यथा= याति= न= प्रेरिता= ११२
क्कइ रणिएक्कल्ली। तह जाणह जह जाइ ण पेल्ली॥ इपासासारिः॥ प्र

२=आदिशद्वान्तरा
गद्वेषगूढं=

=कालगूढं सारगूढं=
हेलिका जातिः॥ कालसारादिकोवंधं मज्मारादिमूढकम्॥ विदग्धा
११३ अनुनयंकुर्वन्= प्रिय=
डु विदग्धानां कुर्वते दर्पशांतये॥ अनुनेतुं मानिन्या श्च रणे दयि
मत्तगजस्य तुरगौ यस्याः सा तस्याः=
तः सरागचरणादतः। न्यावत्यतितः सन् जातत्द्वणं मं वधीरितः कस्मा
=सुभाषाः= गुंजाफलान्येव स्तनौ यस्योस्तौ तयोः= =परकुच=
११४
तां अवलोक्य स्तनौ च चाप गुंजाफलविद्रूषितौ। निःश्वस्य ये दितं तम
२=इदानीं रजो द्वेषसमयो वर्तत इति कालगूढं।=

२=हदि नवं हृदयं=
२=अजगूढं सारगूढं।
मारगूढं कंदर्पगूढं।
आदिशद्वान्तरस्य
गूढं।=

२=मां मां स्पृशो विह
रीकृतः।=

२६

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0 In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust eGangotri

२=स्या छ स्त्री चासि पुत्री चलु रिकेत्यमरः।=   ।=चवएवसे   सम्पूर्य दवसूर्यो नवान

शत्रु हृदये=   प्रसन्ने=

मासपन्नहृदयेसुपसोधराचा तुष्टेसुनः पुणतस्रो रात्रुसरोज सूदूरैसे

वांछवर्मरहितावदनामकास्या ता २ शस्त्री॥ला सदा रिमध्यापिनवे

रिक्षुक्तानितान रक्ता पिसितैव नित्यां जथोक्त वादिन्यपिने वहृती।

                    २१०   नीरसः=

कानामकांतेति निवेदयांम्या ॥ला॥ सारिका॥ बूतिसाद्दी जातिः॥ णीरस

एष: वक्रगुणवान्=   आमयति=   निरंतरं=   निश्चलः=   भयन्   तस्मायि   ते=   द्रुमः=

एसोवक्रगुणवंतगे।तमइणिरंतरणिञ्चलुदो तगे तरुगिजइ रुणा

गतफलः तरुः=   तस्य   यः परिजानाति=   प्राप्नोति=   २११ श्रीगणस्तेन:=

गइफलुपत्तु तस्स।जोपरिजाणइपावइसोजसु।पगुणारुखो॥ गाथ

॥१=उत्तरं।गुण रुरुको गुणवृक्षः कूपको गुणवांर्द्र क कद्दलमरः।अत्र प्रथमतो विरोधउद्भावनीयः।नीरसश्च कथं गुणवान्।निष्फेको

विरोधः।आम्यति चेन्निश्चलः कथमिति द्वितीयः।तरुश्चेत्पत्र फलरहितः कथमिति तृतीयः।अत्रपरिहारः।सोपिनीरसयो

नवति।तथा वक्रनिश्चरजुनिर्वद्धो नवति।तथा निरंतरं देशं भ्राम्यति।स्वयं प्रवहणे निश्चलश्च।तथा फलरहितः

तथा गुणवृक्षः।इति तकन्यायेन निर्दिष्टश्च निविरोधपरिहारः।नीरसउइल्लचपरमंगा।बन्नाही।अत्र अर्थपरिज्ञान

त।श्रीछीचं।=

५=एते विशेषणैःपां
सासाशिक्षांति।इहतु
माहिकापक्षिणुयथास्त
कः वचनचतुरः तथा इ
यमपिसारिका।अति
मता दृष्टासारिकायां
एवं योजना।सदाप्रथ
मतःसकारं ददाती ति
सदा।रिमध्यारिका
रमध्या।अनुरक्तापि
स्वयंसितैव।वङ्कैवापं
जरे।वद्धाङ्गीनोसि
ता।विल्पमरः।तथा
फीतांककारःअंतेयस्याः
सा।इतिरात्रुआलिः=

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0 In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

१= स्वस्मात्जन्मयेषां ते स्वजन्मानः तनूजाः त एव सत्त्वाः येषां ते स्वजन्मानः त एव प्रियं नो जनं तत्र आत्मानं स्थापयेणां ते तथोक्ताः॥ अत्रारक्षा पिचार्यते समरः। यकारान्तावेव स्वजन्मनो तत्त्वयं तीतिसमासः।=
२= ना मस्य अनुजः कनिष्ठः अर्जुनः तस्य ज्ञकः गोजः गविष्ट भूमौ जातः भसहीरुहः तेन जंतीति अर्जुनवृक्ष स्थिताः संतत्यं ति। अंगविक्षेपमाचक्रुर्वीति। नृती गात्रविनामे। अत्र मारस्य कामस्य चत्वावान्द्रत्यं ति। इति ज्ञायते अतः मारगूढं।=

नयननाश्रयासदंभोन्मदां दहर्हरहर्षकाले। स्वजन्मतत्त्वप्रियजनोजना
श्यानत्यतितीमानुजगोजनाजः॥ स्मारगूढजातिः॥४८॥ वाताढीतिर
रिधीरं वोढरतान्मदा सिरीदजितः। वाडवाश्यानोकावार्धावोदाम
सानाः॥ एकाक्षरगूढजातिः॥ दध्यावान्पेजितः श्रीदः पवृद्धकमलेक्षणः
।पापापदक्षिसुवनं वृद्धपामामदपाजतः॥ पदगूढकं॥४९॥ नमज्जति
क्वचिद्द्वीपेषीणाति जगतो मनः। दपकः सपरश्रीमाश्विरजयतिसज्जनः

३= अस्तं क्षिप्तं निराकृतं अनः सकटं येन स तथोक्तः।= २= अत्र चतुर्थचरणाक्षराणि चरणत्रयेवर्तंत इति पादगूढकं। अत्र पद गूढत्वात् गूढस्य नेदः विवक्षावशात्।= ३= अत्र चतुर्थचरणे विधायमानानि वृद्धइत्यादीनि त्रीणि पदानि अवशिष्ट चरणत्रये गुप्तत्वेन वर्तंते। इति पदगूढकं। अत्र पादगूढं न विवक्षितं तदग्रे पुनः वक्ष्यतीति।=

नमानृतमस्ति नं कौयस्य सत्वयेत क्तः। अर्जुनी रथवेद नि स्थितं वाचं द्रुत स्रासि कृष्णयद् त्म मरः। महासुरिति पागेमहान् अस्य व प्राणा यस्य स तथो क्तः।= ३= वीनपक्षि णः इर्षेईशः ऐश्वर्ये ऐश्वर्येण ईश इति वीरगरुडः। अथवा रके इति राजते अपाम्पा राजा अब्धिः समुद्रः यानं वाहनं उडुकः सु पच यानौकसीय स्यसः वीडवाड्या नौका। गरुड्यानः समुद्रोकाष्ठोलप्नुं च्छः। वाः उदकं वतीतिवा र्ददः मेघः तदुदक्षा ग यस्य स तथोक्तः।=

२= वाताढीतीति वाताढीतिः। वानं अत्तीति वाताद् सर्पः तस्मिन् रमीति शाय नं यस्य सः शौरिः स्व र्णे इत्येतस्माज्जावे क्विन् सर्पशायी सु च्छेः। ३= अरालि विद्यते यस्मिन् तत् अरि। चक्रं तद्धियते अनेनेति अरिधः।= ४= वाः उदकं वहतीति वाः वहः मेघः तद्वदाभा यस्य स तथोक्तः।=

३७

CC0 In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

१=अत्र मस्तु नस्य सारो वलं चेत् नास्ति तर्हि स्तु माया: वेधा: स्तनौ मु ... रूढं। सारो वले स्थिरं=
।११ इतिसारगूढं।= १= ईषद्दृष्टानि आम्रमुकुला नि यया सा तयो ... मुकुला नि ... २= कटिस्थि घं=
३= अनि मिषा दृयया स्यात् तथा=

साथ ऊरं विनी सूत्र= ११५ ४६ ईषद्दृष्टा चूतमुकुलां= =वेस्य=
कंतो याध ऊरुं विनी॥ २ कालसारादि जातिः॥ दरदिट्ठ चूअमउलं पेछि
सखी ति= विरहिणी= सखी= नमित= अशोक वृक्ष= चूत= चरणाहत=
असहि आहिं विरहिणिं सहि आणमिऊं कंकिल्लितरु चूर्ण चरणाह
कस्मात्= पश्यंते= अनिमिष नेत्र= वेध्य= मधुकमा= नटिति=
दो कत्तो॥ ३ रागद्वेषगूढं। पेछंतमणिमिसं छंपेछिं अवकआरइस्सा॥ तें
निचावरे= वैविधिवा= कृते= गीर्भे= कृत= हृ= जालीकुसुमे= ११७
लिछअरविंदसिअकआ इसीस कत्तो दो जाइ कुसमाणि॥ ४ हृद्यजाति
॥ रविसुकतगोकर्णः अति विषदगुणाँ वरो धरा भधरः॥ नरकरि
५ रज्जुलु= १५ त्रिसूलं पाणी यस्य सः= ११८
राजुगदारविलं तिरसथ्यादसमरु क्याणिः॥ अजयगूढं॥ ॥कुद्धेन सूपी

२= रविसुतः कर्णः सः तस्मिन् कर्णश्रोत्रे कृता: गोकर्णा: चलस्रुवस: येन सः। अवगोत्रादेन वृक्ष राजि धीयते।=
३= श्रुतिविषय शब्द गुणो यस्य तत् गगनं तद्वत् अवरं वस्त्रं यस्य सः दिगंबर इत्यर्थः।= ४= धरा पृथ्वी मे वआलभी स्व स्वरूपं
३= श्रुतिविषय शब्द गुणो यस्य तत् गगनं तद्देव अंवरं वस्त्रं यस्य सः दि गंवर इत्यर्थः।= ५= धरा पृथ्वी मे वआलभीस्व स्वरूपं
तस्यां धरति विलं तत्रीतिधरः।= ६= नराणां कानि मस्तकानि सिरांसि यस्य स: तथो कः नरमुंड माला धारित्वात्।= १ कु: पृथ्वी
ध्रियते एति रितिकुध्रा:। तेषां इन: स्वामी हिमाचल: तत: सूत: गौरी तां प्रीणयतीति धी: ईश: तस्य नयननमे वाध्रया तो वह्नि:
तेन दग्ध: मदन: तेन उ कतो मदो हर्षो येषां ते मयूरा:। दर्दुराणां मंडूकानां हर्षकाले इत्यर्थः।=

४= लिक्षां चरंतीति तै: ५= अंगउ नय कु लमुरु त्रीपनार्थीभित कुसुम हृद्य धारणा सिति कैचिदातवाजपपन्नं। दधि अकर्ण इति वि रोधात्। अङ्गुजाती कुसुम हृद्य धारणं तु संकेन स्थल हृद्य सूचना र्थं जयश्रा पि मञ्चाआ गना स्मीति भाव: इति हृद्य जाति:।=

२= नमस्कृत:=
३ युक्त्या वृस्छायां नमहो स्व वेक्रस्तु मितो रसाल: प्रणमत्तो कुसुम वर्जित:। अशोकस्तु चरणाभ्यां ताड्यते इति कामवा स्यांभ्युदाय:। विरहिण्यास्तु तद्विपरीत त्वेन सुख हेतुत्वात् अशोके प्रणतिं दुःखहेतुत्वात् तस्मा लेतु लप्रहारः इत्येवं अशोके रागः रसा ले द्वेष आदित्यादल स्या रागद्वेषगूढं। इति रागद्वेषगूढ जाति:।=

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0.In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

१=सततं हे अहितजनवत्सल। अहितजनानां वत्सलः तस्य संबुद्धिः। अथवा वज्रश्रीः इति निंदायां। स्तुतौ। सततं महितानां पूजितानां जनानां वत्सलो वज्रश्रीर्हरिर्वा॥=१=वज्रलया चासौ पापक्रिया च तया परिस्पृष्टः। इति निंदायां। स्तुतौ तु पंच मी तत्पुरुषः। पापक्रिया रहितत्वं लब्धः।=२ इह कलिकाले। कुपतिः। कुत्सिता पृथ्वी तस्याः पतिः इति स्तुतौ। निंदायां तु कु त्सितः पतिः।=२=यं जगतः लोकस्य। परमं च तत् दुःखं च तत् करोति इति निंदायां। स्तुतौ तु। परं अत्यर्थं अदुःखकरः। एवं राज्ञः स्तुतिनिंदे:=

२२७

१ विष्णोः स्तुतिनिंदे॥ सततमहितजनवत्सल वज्रलयपापक्रियापरि
२२८

स्पृष्टः। इह कलिकाले कुपतिर्जगतस्त्वं परमदुःखकरः॥ १ राज्ञः स्तुति

५० प्रसन्नं वदनं मुखं = पयः कांतिमा, लक्ष्मीवान् महोदयः=पा

निंदे स्तुतिनिंदाजातिः॥ ला प्रसन्नवदनः श्रीमाननदलक्ष्ममहोदयः।

कराः किरणाः हस्ताः स्तुतेषां= २२९ विनायके गणेशे आहिताति

करप्रचारसुभगो राजानंदयति प्रजाः॥ १ चंद्रनृपौ॥ विनायका हि

उमा गौरी सफलविक्रमः पराक्रमः= २३०

तप्रीतिर्देवो गंगावतारजः। सर्वदो माधवः सदा मयादव्यर्थविक्रमः॥

५१

शंकरवासुदेवौ॥ व्यर्थजातिः॥ सीकारं सिद्धयति व्रणमत्यर्थं रंतनोति

२=तस्याः धवः पतिः सर्वदः सर्वं ददातीति माधवः कृष्णः=

२यः×

३=प्रचारः चकोरेषु याचकेषु याचकेषु च प्रसरणमेव प्रचारः। तेन सुभगः मनोहरः एवंविधः अयं राजा प्रजा

आनंदयति। राजा मृगांकेदत्ति ये नरपद्मभरः। अब्रू चंद्रनृपौ=२=क्रमोयस्य सः इति संकरपक्षे। कृष्णपक्षे अव्यर्थः

सार्थतार्थः विक्रमः यस्य सः। अव्ययः रौलमे

...रः।=

२=योगं गंगागौरि सीवतार। पदोयः अगंगो वर्द्धनपर्वतं गौरदधीवतार।=

२=सेवकस्य दर्शयोये न=२=नृपपक्षे लक्ष्मीवान्।= मुनिहिनाशी तिर्य नमतयोः रुद्रः ईश्वरः। कृष्णस्तु। वीनां पक्षिणां ना

३८

यकोगरुडः तेनत्र आहितप्रीतिः। अथवा विनायकाः अनाथस्त्री जनाः तेषु आहितप्रीतिः।=

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Narra, Varanasi

CC0 In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

१= अत्र चक्रचरणाद्वराणि च रचये वर्ततइति पादचूडकं ... विवक्षावशात्
२= सखी सखीं किंचिद्दृष्टं तेन दर्शयति । प्राची पूर्वदिशं पश्य । अत्र वियोगिन्याः स्वस्य पुनः सूर्य सर्ग इव तत्त्वापि दयि
तासंसर्गो भवतीति । अर्द्धमूडकं ॥=

नः ॥ श्रीपादयुद्धजातिः ॥ छ ॥ दृष्टोमदासखिचूदिरोदसिवागतोघ
मां चंद्रकल्याणिनी चु बाः पाचीं पश्य तिनिर्मलां ॥ १ दाहिणपवणदि
न्नासम्मी लइलोअण इयहिअवह्न । णिनुणसहीडणतीए कंठविकरेहिं
टकूइअबन्ति ॥ २ अर्थगूढकजातिः ॥ छ ॥ स्तुतिनिंदेतदर्थे वाद्यर्थमर्थद
योदजातं । निभवाकथितस्यापि शब्दछला दपकृतिः ॥ २० वेडदोपोयु
एघसीगोदंतांजनपीडकः ॥ करोतु विरथोलोकमस्त्तमोघमहोदयम् ॥

१= घस्पवंशीजो निंदायां स्तुतौ तु जनान् राक्षसान् पीडयतीति जनस्थाननिवासिनां मिस्तुक्त च यात्= ... अर्छीत्रगरुडरथोय
१= ... जो हंतास्फुटं= निंदायां । तु स्तुतौ गोः धेनुकासुरस्य स्पष्टं ता= १ तिनिंदायां । स्तुतौ विष्णुः ... निराकृतं निराकृतं करोतु । २
स्यापवंविधः कृष्णः ।= १ आघः आघः महानुदयो यस्य ... लोकं= १ अस्तत्ति ...
इति निंदायां । स्तुतौ तु अस्तं लोकं आघमहोदयं कुरुतामिति । यत्तादीनि ... वितः ।=
नष्ट=

ध=नवति=
ध=अर्द्धं यस्य
उर्यविपाकर्णीव
ल= ... वहवोदो
षाः यस्येति । निंदा
यां । स्तुतौ घः चत
सः दोषाः तु जाय
स्य सः । दोषान् जे
चराचं चेतिहैमी । २
स्तुतौ तु सचरज
स्तमासि ... सर्वं
त्य वंशीलः ।=

.Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

१=विनयनस्पर्द्धस्य चूडारत्नं शिरसि धारणात् चूडामणिः शिरोरत्नमित्यमरः।=१=सिंधोः समुद्रस्य मित्रं।=
घुसृणेन कुंकुमेन अरुणीरक्ताः रमण्याः वदनं तेन उपमीयत इति।=

कुमुद्वत्याः कुमुदिन्याः दयितः वल्लभः=

दीठठठोठठः ठंढ्रः॥१॥ विनयनचूडारत्नं मित्रं सिंधोः कुमुद्वतीदयितः। अज
मुदयति घुसृणारुणरमणीवदनोपमश्चंद्रः॥ इत्यादि ज्ञेयं॥ ठ॥ विंडमज्ञा ३=लाटदेशेभ्रमण ल

पद्ये: पदानां संधानं मेलनं तत्र कौशलं= दृश्यते=

५=अवासाः= तिः॥ क्रियादिकं स्थितं यत्र पदसंधानकौशलात्। स्फुटं न लक्ष्यते यत्तत् क्रि
यागुप्तकं विदुः॥ २६ राजन्नव घनश्याम निस्त्रिंशाकर्षदुर्जयाः। आकल्पं ४=अधुः अकुर्वन् अकार्षुः=
वसुधामेतां विद्वेषोऽयं रणे वहन्॥ २७ पुंस्कोकिलकुलस्यैते नितांतमधुरा

आम्रवृक्षाः=

रवैः। सहकारद्रुमा रम्या वसंते कामपि श्रियं॥ २८ कंठाभरणे च॥ स्तनजघन ३९

२=य। रुंउय।=

CC-0 In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri
Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0. In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

१=स्वरः ध्वनिः वर्णः कांतिः पदं स्वरणं चरणं च यस्यां सा एतादृ[...] उक्तिः। तत्र कस्मात् कोऽस्मा
त्तत्तरुणी किं न हि न हि। तर्हि किं। मधुरशीलस्य बाणस्य कवेर्वाणी। कीदृशी। स्वराश्च वर्णाश्च पदानि
च रुचिराणि स्वरवर्णपदानि यस्यां सा। रुचिरशब्दः सर्वत्र योजनीयः रसभाववती तिस्रोऽध्याहार्त्ता।=

रोमांचं नागरिकः किमु मिलितो न हि न हि सखि हैमनः पवनः॥ २३१ रुचिर-
स्वरवर्णपदा रसभाववती जगन्मनो हरति। तत्किं तरुणी न हि न हि वाणी
बाणस्य मधुरशीलस्य॥ २३२ अपह्नुतिजातिः॥ ५३ ॥ स्वरेषु बिंदुयुक्तेषु हलां
मध्ये च बोधनं। तद्बिंदुमदिति प्राहुः केचिद्बिंदुमतीमिति॥ २३३ नानार्थसीनान-
सीताद्यं बुद्ध्यादौ न्यासतो हि जाः। बाहुल्येनाप्रयोगास्ता नेह तासां प्रदर्शनं॥
२३४ ॥ ब्रिं ठठठठ ठूठाठ ठूं ठिठूं ठिंठो ठुठु ठूठी ठठिठं ठठिठुठूं ठिं ठू ग ठु ठ ठ

२=बुध्यादौ बुद्धिः नन्नः अन्यत् करनेत्र चेष्टादि तत्र तत्र न्यासतः हि निश्चयेन यथाः जातयो भवंति। तासां बाहुल्येन
प्राचार्येण अप्रयोगात् तत्प्रयोगाज्ञत्वात्। इह प्रदर्शनं तासां नोक्तं वक्तुमसक्यत्वात् [...]।=ठ ठ ठु ठ×

३=व्यंजनानां=
४=नानार्थसीनान्नसि
आकारेण गुल्या च
यत्न लिख्यते नदान
नसी जायते।=
मनानासिनवामान
सीजातिः।=

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0 In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

मानं मधुरेण सुगंधिना ॥ सहकारोद्गमेनैव शब्दश्रोषं करिष्यति ॥ २४३ ॥ नकरो-
२ धीः बुद्धिः । ऽनाम रोषं न बदत्रपरुषं न दंत्वं यं ज्ञात्रुनूरहृदयतिमहीमखिलां तथापि
धीरस्य वीरस्य ॥ २४४ ॥ शारदिंदुकुंदधवलं नगानिलय रतं मनोहरं देवासैः
सुकृतं कृतमनिशं तेषामेव प्रसादयति ॥ २४५ ॥ इति विदग्धकंठाभरणे ॥ हंत
मत्तमधुरस्य पृष्ठे मालयवतो गिरेः । नित्यं नीता वियोगार्त्तैरामं मुंज रसं मुद
नूः धकरैगुमको ॥ सीकरासारसंवादी सरोजवनमारुतः । प्रद्योतयति पां ५०

१ संपातः संवहलीलेवंरीलः । १ सरोवरं । १ वेगयुक्तो वायुः ।

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Narla, Varanasi

CC0 In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

३=आरिघाता।इति।चक्रयापदं।=

नरांत्तिराममंदगमनमिदंमदिरारुणेक्षणाजाः कथमपिसहसाविलो
कयंतोमुदनसरक्षरजर्जराभुवानः॥ २३९ ॥ विश्वसारेचा॥ कोपेनन्नवतावी
रकचारिकरिकुंभतःमुक्ताजालोकरैरिमिर्यश्योतुदहसिद्धो॥ २४० ॥ धत
था॥ कृतानिवद्धधास्मात्तिःपापानिपुरुषोत्तम। तानिदेवस्यसंछेत्तुंनापरः
पृथिवीतलो॥ २४१ ॥ पांडुगंडैःपुरंध्रीणांप्रस्वेदंमलयानिलाः सुरेत्नीतीरसं
जातानिचुलंदोलनोधुताः॥ २४२ ॥ क्रियामुपकजातिः॥ चा॥ मधुरेणदृशां

१=एणदृशां।मृगे
क्षणानां।=

४=अघ।पापानि।=अंधदेशास्यस्त्रीणां।=   १मधुमासः।वसंतमासः।=

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0 In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

श्रिता: सेवका: । श्रयंती तिश्रिता: संमानिना: अंत: संमाननं श्राघा: संत: ।=

मार्गस्थतव सम्मानिता श्रिता: स्पृहयंतीन केनाम गुणरत्नाकर प्रस्तो ॥ २५२ १०

=न्नमरात= संपदानयुषकं ॥ शिलीमुखैस्वयावीरडुवैरैर्निर्जितो रिपुः । विलेत्वं

त्वं तस्म लिनो वनैपि क समाकुलो ॥ २५३ ११ सरसीतोयमुह्य जनः कंदर्पका

रकं । पिवत्वं तोज सुर लिस्वच्छमैका लसीतलं ॥ २५४ १२ त्रपदानयुषकं ॥ जांक

=कटाक्षांनीछ परंपरापातै:= दाक्ष छटापातै: पवित्रयतिमानवमू । एकांतरोपितप्रीतिरस्त्रिसाकम

लालया ॥ २५५ १३ विपद्यमानतासिद्धासर्व स्यैवं निरूपणं: । तथाहि लस्मपा

१= विपतेविद्यमान: तस्य भाव: विपद्यमानता । कुत्र विपद्यमानता सिद्धे लत्र अधिकरणे नत्ताव । अतस्य विपदिश्र

मानते भेद: । शोतस्य विपदि आपदि श्रमानता सिद्धा । =१= जनस्य =१ निरहंकारस्य=

वाणे= हेमपूर= शत्रु= पाविव्रं करोति= मानुष्यं= लक्ष्मी=

२=उदकं= ३=मदनजनकं= ४=पकोतेसर्वदासी तलं= २=रूक्षे=स्त्रियै= ३=पकटीरुताप्रीति ४१ र्ययासोत योक्ता:=

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0 In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

१=मुखकमलदर्शनात्संजातउत्पन्नानितेनरात्रि
धिकाजीतिर्यस्य सः तस्य=

पथिकरमणीनां विरहेनिश्वासाः भवंतितैरिव=
पुष्टः= २५७ जोमुलगः=

थस्त्रीनिश्वासैरिवमांसलः॥ प्रसूनगतवानननपंकजदर्शनसंजातनिर्वृ

सुखं गच्छति= मनोहरः= २५८

तप्रीतेः। यामृजतिकर्वनूदिवसः पुण्यवतः कस्यरमणीयः॥ द्वकर्ममयुक्तकं

स्त्रोवरे

प्सुतिपंक मैवेत्यर्थं कासारेड़ः खिताश्रमी। दुर्वारामानसंदंसागमिषं

२५९ नखलिः

तिघनागमे॥ ७ अदंभदानसंजातः कलितोन्नतकरस्तवामजामांसादिकं

हेवकास्तर= २६० कमलः= कामाय=स्नानं कृत्वा= बाष्पुदके

सुक्रंनामंजानीहिमांवका॥ ८ केरणागुणकं॥ अंजोरुहमज्जेस्नात्वावापीय

सौभाग्यस्य कांम्या तेयारुच्या= प्रसादेन= =

द्यसिकामिनी। ददातिनाकिसंपन्नापुष्पं सौभाग्यकाम्यदा॥ प्रसत्त्यांजुतं

३=महानसात्पाकस्थानात् आयातः। रसवतीं तु पाकस्थानमहानसइत्यमरः। इत्यत्रकरणेनत्वं केनआयात

१=पद्मे। प्रसत्त्यै प्रसादाय।=।पद्मेऽकमार्गस्थ=

इतिउत्तरं। महानसा। महाराकटेन।=

=दुर्गंधकर्दम
युते।=

नागमेसति=

२=स्त्रीयातंपदंदु
ष्पानीयेन=

२=अंजोरुहंपुष्पं
श्रयेंकामायकामि
नीददाति। हे काम
मद्भियःवरदीनो
नास्तिअतःएनदंजो
रुहंकुसुमंत्रायुधं
गृहीत्वा ध्वनकुरु
मेप्रियमपीतिभा
वः।=

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0 In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust, Gangotri

२=सदारोगं नमुंचति। रोगं मनःपीडां शर्वदा न मुंचति। अत्र समासगुप्तेन शंकर विशेषणं। सदाः दारैः सह वर्त्तते।
अगं कैलासं न मुंचति।=नित्यमाराधिते निर्छेदः। नित्यमालक्ष्म्यस्या तनौ सालक्ष्मी दिवैराराधिता इति आराधने हेतुगर्भ विशेषणं।=

श्रीदत्रा शंभुः। दरा वेरी। विषादी कृतः। विषमत्ति भूतीति विषादी ईश्वरः। शत्रुपक्षे। विषादोऽस्यास्तीति विषादी।=२नि लाया समूहो नैद्यं= १=च हत यष्टि=

वालविष्यति न संदेहः कथं दोषाकरोदये॥१॥ आमंत्रितगुप्तकजातिः॥
गा॥ विषादी नैद्यमश्नाति सदारोगं न मुंचति। दृष्टेनापि त्वया वीर शत्रुना
रिः समः कृतः॥ नित्यमाराधितां देवैः कंसस्य द्विषतस्तनुं मंडलाग्रेण
दासं खं च कं जयति विश्रुती॥२॥ समासगुप्तकजातिः॥ ॥ नितांतस्वच्छहृद
यं सखि प्रेयानुसमागतः। वाचिरं दर्शनप्रीत्याऽयं समालिंग्य रंस्यते॥
कलिकालमिदं तावदंगस्यास्य मुनेरपि। मानसं खंडयत्यत्र त्वां त्रि खंड

४=नितांतस्वच्छ हृदयमिति पदं अन्ययोजनीयं। नितांतस्वच्छहृत। अयं छेदः।= ४२

१=कलिकालं खंडयतीवाइत्येवं चैवं निश्चयेसति। एवं छेदः। कलिका। अलं। इयं। अंगस्यास्य वृत्तस्य द्वयं त्रिशाखं डेत्र नु करोतीत्येवं विधा कलिका मुनेरपि मानसं च अलं अत्यर्थं
खंडयती सर्वः। कलिका अलमित्यत्र स्त्रीलिंग ग्रहणं। केत्रिशाखि खंडान्... कलिकास्य वृत्तस्य स्त्रीलिंगं
विंतं भवति। तत... त्रोवनेवा॥=

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0 In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

नासंगदः
निषेगाइमुधि
तैः तूर्णाड्रूपम
ः ॥ रामलोनायकी
विशेष =
१= मधु मासःचैत्र
नालंस दः मदसं
कारूः। रुक्कविरह
पीडानवलीवलि
नायियतत्तोविरह
रस्तः वसंतीखेरि
णीलतवीलागत
स्वनावा इयंसखी
नियतंसन्निहिता
वर्त्तते। अतःपरं
अहंकिंकरोमीति
स्वागतं। तामतिखे
दे। चत्रमधुमास
स्यत्वागमदःमदो

१= निर्वाणो
कुलोत्क्रिया
इकामःतस्यपञ्चमदन ...

शांतं =
दत्त्वां निर्वाणं दत्त्वा यं जनः ॥४॥ अधिकरणयुग्मकं ॥ कारकयुग्मकजातिः
तूर्णे = आम्रमंजरी =
॥ ॥ तूर्णी व मधुमासेऽस्मिन् रसालद्रुममंजरी ॥ इदं मुद्रिन्नमुकुलैर्नीति
आपूरितवारे = २५७ =
न्यस्तारि लीमुखा ॥१॥ प्राप्तः प्रद्यो मधुमासः प्रबलाऽस्ह कुपितस्तमोऽपि दूर
२५८
स्थः असतीयं सन्निहिता दाहनशीलासखी निजत्तं ॥२॥ संबंधयुग्मक
५६ = = मिथ्यावचाः सं नः =
जातिः ॥ ६ ॥ सर्वज्ञेन न वक्ता किं चिन्नास्त्यविज्ञातमीदृशं ॥ मिथ्यावचोऽस्त
२५९
थापि वर्मं ज्ञानं वेत्सि न कचित् ॥१॥ कमले कमलैर्नित्यं मधूनि पिबतस्त

अस्याः किं। अतश्च संबंधेनंतावो। मासःमासस्य मदः इदं मधुपानं। पई नोमा सीत्यादिनामाराद्दो व्यंजनां तअतत
स्य मासः पूर्वोक्तस्य चैत्रस्य संबंधि मधु मद्यं पुष्परसो वा अह्न भ्रमरा वन्निमया आसं पीतं अनुकृतं वा =
२= नोसर्वज्ञा = नोहन। =

बोउजन ...

१= कंसुखं =
१= नोअले। नोन
मर। =

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0 In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

२=पत्रतिलकेनत्रूषिता।पद्ये तिलकदूषितेनत्रूषिता।=३=कंदर्प्पनृपतिःस्थानं।पद्ये।एषानंगनृः[illegible]अत्रविंदोश्च्युतकंस्य। २=श्रा[illegible]नक्तविशेषण।निहिमाचल
एषानगनृःपर्वतस्तुरितिस्तवति।=१=पद्ये।श्रीकारमाच्युतकेसतिनगराजःहिमाचलः॥आकारच्युतकेसति।उक्तविशेषणा।निहिमाचल स्थलगंति।=

निष्पापः= १=सर्प्पाणांराजः=
२६८ तुषारवत्धवलःशुभ्रः।=

तद्वेजनाः॥ तुषारधवलः स्फूर्जन्महामणिधरोनघो नागराजो जयत्यैं = स्त्रीपद्ये=

२६९ ६१
कः पृथिवीधरणक्षमः॥ श्माद्याच्युतकजातिः॥ छे॥ सुन्दरामाचंदनवतीकां ३=सर्प्पस्य। निरस्य।पद्ये=

तनोति= २७०
तातिलकदूषिता।कस्यैषा नंगनृः प्रीतिंभुजंगस्य करोति नः॥ यथासत्यस ३=रत्नच्युविंदुच्युत कात्सत्यएवद्रुति नवति।=

२७१
वः निम्नः सन्मार्गविदितस्थितिः तथा सर्वाश्रयः सत्यमुथमेवंकुलद्रुमः॥ २=प्रारुद्कालेच र्षाकाले।=

प्रचुर=
रकोठासरणस्यैतत्त॥ मुदिरतिमिरदोषप्रवदति कालेताडिष्ठताजालि ४३

२७२
पृथुलपयोधरवित्तवेवालेंदुःखेनलभ्यतेकांतः॥ विंदुच्युतकजातिः॥
१=वालेंदुखेन।इत्यत्रविंदुच्युतकात्।छेदः।वालेंदुःखेन।दुलभ्यन्नवति।=१=मनोहरः।पद्ये।त्तत्रौ॥=

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

१=दारैः सह वर्त्तते इ
गृहमेधिनः।=२=हे वाले
तिः। तन्त्रा परिपृच्छीति परिवाषि परिरव पृच्छीति इत्यव वजुवचन। तदुत्तं गुप्तं। इति ... हृ। हृती नायकं प्रति वक्ति।
२ सात्र एकवचन...

नुकारिणी॥२॥ लिंगयुग्मजातिः॥छ॥ प्रमोदं जनयत्येवं सदारां गृहमेधिनं
स्वर्द्धिधर्म्मश्च कामश्च ब्रूत वेत्तां संगतौ विभो॥१॥ सुवचनयुग्मकं॥ कस्मात्वं डे वै
लां सीतिसख्या स्तां परिपृष्टवती। वदसि सन्निदिते तासु दधा किं कथयो तर
मु॥२॥ इति वचनयुग्मकं॥छ॥ वचनयुग्मकजातिः॥छ॥ अन्योन्य पर्शः स्फुटोत्त
वमात्रादिषु च्युतेष्वपि प्रतीजते विदुषां ज्ञास्तन्मात्राच्युतकादिकौ॥२४
महाशयसमं तिस्वच्छं नीरं संतापशांतये। खलावासो दंतिश्रांताः समाश्रय

१=महान् आशयः आधारः मध्यप्रदेशः यस्य तत्र आ... तस्ष्टति यत्र उदकं। सः आशयः पक्षे। महान् आशयः हृत्तो यस्य सः
तो एव शाखः शायपाणि। अमरः।=१=नीरमित्यत्र ईकारं निराकृत्य नरं समाश्रयते ति जवति तथा तद्विशेषणं निर्मलं
नी।=१=आवासात् निवासात् पक्षे। खलानां दुर्जनानां आवासात्।=

=प्रतियोगिपा
रंते।=

अतिनिर्मलं=

सन्निहिते सति न
सखीषु किंदर
न् उत्तरं। कथय
एतस्याः प्रियः स
मागत एव। अतः प
रं न कं उत्तरं न वसर
सुत्तरं दद्या दित्यर्थः

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0 In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

२=त्वंदोकलगायां=

मांपाणौमुरारिर्दयिताचशश्वद्यो।नालीकस्फुरच्चक्रमसृस्तदेहःपुंनागगति
नंदमसौविरिंचिः॥१ हरःस्वयीतापकरःसुरेशःशांतोदरिद्रोनरिपु
र्विवस्वान्।चंद्रोद्विजिह्वाश्रयदस्तपुष्पेत्यलक्ष्म्याःततःपातुविधिर्जगंति
२कंठलग्नणस्था।स्थानच्युतकजातिः॥२ त्वांतिष्ठन्बोधविरःसर्वसुर
संस्तुतोजनप्रियःक्षमाद्यामंतिसंपन्नाः२रूपंतेमगधेपरा॥१ सर्वज्ञो
लोकदोषोपेतोदातास्वविरमस्मरः॥जिनःसर्वात्मनासेव्यःपद्मंचौर

२=शांतौ।पद्दे२मौ= २=संयुक्ताः=पद्देउत्पन्नौ।= १स्वामी=
१=उदयायुक्तः।=१=पद्देधर्मोपदेशदाता।=

२+तृतीय=
२=पद्देदृश्यः
२=मनोहराः=
२=मद्देकायां
५५

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0 In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

ककलापैनीत्ये वत्रीला:यावत्गातौ

पाविरुतैः शब्दैः ... केनमुखेनसहितैः कलापिनः मयूराः तेषां = सुष्ठु आगततानीव।=

॥ अन्येषां पक्षिणांच ॥

ङ्गौ॥ मदीरदाविहंगानांमधुरैः ककलापिनां॥ विरुतैः स्वागतानीव नीर

वाहाजकं वेतौ॥२॥ अगस्त्यस्य मुनेः शापाद्ब्रह्मस्यंदनमास्थितः॥ मंदाक्षः

स्रोतारिविषो नघुषः सर्पतां गतः॥३॥ विसर्गच्युतकजातिः॥ ॥ ठो॥ मदा

नपिसुधां पेपिवजः नमुतोपिसन्॥ विरसः कपरीवारेन दीनः केनसे

घेतो॥४॥ सुशीलः स्वस्मिगोरांगः स्वर्णवंद्धनिरतोननः॥ सुगतः कस्यनप्रीतिंत

नोतिहृदिसंस्थितः॥५॥ अक्षरच्युतकजातिः॥ ठा॥ तनोतु ते दमस्यफणीगस

२ पद्ये॥ सुगतइत्यत्रमध्यात्क्षरच्युतकावस्तुतः
पुत्रः उक्तगुणविशिष्टःहृदिचस्थलेस्मं
स्थितः सन् कस्य प्रीतिं नतनोति अपितु
सर्वस्यैवेत्यर्थः॥=

= आकाशात्र =
= परि ... सन् =
= विकृ ... कान्त्या
जातप ... गात्रा
रहितः। =
= सुष्टुस्व ... =

२ = मन्दाक्षः ...
स्थितो अतिवि
च्युतकालमहामु
शापस्थित्वा
अतीत रोच। =
३ = समुद्रं ...
३ = पद्ये। नदीनः
... च्युतका दीनः
... नवति। एवं
गुणविशिष्टो
नः इति ...
... कपुण
केनमेवति। न तेन
... =

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC-0 In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust/eGangotri

नीभूता ॥२॥ श्च्युतदत्तकजाति ॥ छ ॥ स्फटद्विनां जरंतिं चितुवंरन्य

सन्नतः ॥ तत्रापरोनवेदथ्येश्च्युतदत्ताच्चरं हितं ॥ शेषसदागतिहतो

कायसमसोवश्यतांगतः श्रेष्ठमैष्यतिदीपोसविधुरैकः शिवेस्थितः

डुमुखीरम्याकामिनीर्निर्मलांवराकरोतिकस्यानस्वांतमेया ॥

वैमदनातुरां ॥ ३ ॥ च्युतदत्ताक्षरजातिः ॥ छ ॥ इतिश्रीधर्मदासविरचिते

विदग्धमुखमंडणेचतुर्थः परिच्छेदः ॥ ४ ॥ ॥ छ ॥ ॥ श्री ॥ ॥ ॥

२ = रंतुं यो ग्या पद्मेमनोहरा । = ३ = कामिनीत्यत्र आद्यलरंककारं दूरीकृत्य तत्र यकारं दत्वा यामिनी भवति एवं गुणवि

शिष्टा यामिनी रात्रिः एकांतेकस्यचित्तंमदनातुरं न करोति अपितु सर्वस्यैवेत्यर्थः । =

२२

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi

CC0 In Public Domain. Digitized by Sarayu Trust eGangotri

Ganesh Varni Digambar Jain Institute, Naria, Varanasi